

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HJÄLP SISTERN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SONDAGEN DEN 10 DECEMBER 1916.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY.

Hjälpssystrarna

SEDAN APRIL I ÅR HAR PÅ INVALIDTÅGEN förekommit en ny typ af sjuksköterskor, de flesta helt unga flickor med friska fina ansikten under det fätlutande dok, som utgör deras hufvudbonad. Det är Hjälpsystrarna, som Svenska Röda Korset sändt i elden. Två och två ha de unga flickorna kommit till invalidtransporterna och stannat en månad hvar. Det är nu ett trettiofotal, bland dem en dotter till prinsparet Bernadotte, som gått igenom skärselden — ty en skärseld är ett sådant värf — och vitsorden från läkarna ha varit de allra bästa. Inalles ha 200 unga flickor utbildats till hjälpssystrar under detta år, då kurser pågått på 65 sjukhus och 17 sjukstugor, som i januari 1916 ställdes till Röda Korsets förfogande.

En af de få gånger, då allmänheten haft tillfälle att iakttaga hjälpssystrarna, var på öfverläkare Dahlheims begrafning i Stockholm. Då uppträdde en grupp af dem i sin prydliga uniform för att hedra minnet af den man, som tog initiativet till institutionen Hjälpsystrarna. Det öfverensstämmer helt och hållet med idén om deras verksamhet, att man i fredstid skall höra så litet om den som möjligt. Det är en kvinnlig värnplikt, ett krigsberedskap att tillgripa i farans stund, men som skall hvila i lugna tider. Hvila, men hållas blankt. Därför är till den sex månaders kurs, som utgör den egentliga utbildningen, fogad en repetitionskurs, som återkommer

— en kvinnlig värnplikt.

en månad under tre år efter hvarandra. Hjälpsystrarna ha kommit till som en följd af krigsutbrottet. Bristen på sjuksköterskor för militär vård var ett allvarligt tecken, som uppkallade till handling. Inför Svenska Röda Korset framlade öfverfällläkare I. Dahlheim för ett år sedan ett förslag att bilda ett krigsberedskap för sjukvården, bestående af en kår sköterskor med kortare utbildning än de ordinarie och som skulle lätta dessas börda genom att åtaga sig det mindre ansvarsfulla arbetet. Hjälpsystrarna förbinda sig att endast under krig och under sjuksköterskors ledning tjänstgöra vid sjukhus och dylika inrättningar och att icke under fred befatta sig med aflönad sjuksköterskeverksamhet. Utbildningskursen bekostas helt och hållet af eleverna själfva.

Ingen må tro, att de unga flickor från bildade hem, hvilka antagas som hjälpssystrar ha någon sinekur att vänta sig. Tidiga morgontimmar, hårdt arbete, sjukhusmat, som de till ett fastställt pris själfva betala, natttjänstgöring, deltagande i allt som kan tänkas förekomma på ett sjukhus. Men de ha visat sig vara duktiga flickor, som utan att rygga fullgjort sina ovana och tunga sysslor i medvetande af att deras krafter en gång kanske komma att behövas i tyngre värf än detta.

Hjälpsystrarna ingå som en särskild afdelning inom de frivilliga sjukvårdsrupperna, benämnd Svenska Röda Korsets kvinnliga sjukvårdstrupper.

Hjälpssystrarna på Garnisonssjukhuset och vid invalidtåget.

Barnahjärtat. Af Anna Lenah Elgström.

MIN LILLA, MITT EGET LILLA BARN, från döden vänder jag åter till lifvet som är du. Långsamt höjande mitt hufvud ur det inthetens mörker, hvilket så länge hållit mig i dvala, ser jag åter världen forma sig till ljud och bilder kring mig och öfverallt är du. Du är glädjen, som stiger i mitt inre — jag känner och ser dig i allt det vackra och friska, som på nytt möter min yrvakna blick. Ditt lilla ansikte, hvilket är så sväfvande, skiftande luftigt som en fläktande aning, dansar likt tusen ljusfläckar öfver blomfältet och glittrar i de små, blåa sjöarna, hvilka utanför kupéfönstren draga mina ljusdruckna ögon förbi. Jag kan icke skilja dig från solskenet själfv eller din kind från kullarnas mjuka linje mot horisontens skimrande friserand — himlen lyser från den ner i mitt ansikte med din strålände blick. Hela världen är ju du, älsklingen min. Men jag längtar att du skall bli hela världen. Jag längtar att få den så liten att jag kan sluta den i mina trötta armar och med din lilla rosiga kropp i min famn lycklig trycka allt mot mitt hjärta och tryggt se ned i dess djup af glädje i dina morgonklara barnaögon.

Leende det öfverfulla leende, hvilket kommer tårarna att springa upp i ens ögon, upp-
repar jag under resan åter och åter för mig själf innehållit i min mors bref om dig, min lilla — om hur du lång tid efter sedan jag förts bort till sjukhuset flera gånger om dagen stultade ut i hallen, hvarifrån du sett mig försvinna, och fram till ytterdörren, kallande genom dess trä ut i den stora, underliga, ängsliga världen, som höll mig borta — mamma, min mamma!

Vid bordet hade du sett på min tomma plats och sedan spörjande och vädjande på ditt hjälplösa, halfstumma småbarnssätt vänt dig till de andra. — Hvar är min mamma? Du sade det ofta, har min mor berättat, sade det så ängestfullt, att hon tyckte synd om dig. Hon mindes, skref hon, min vilda skräck som barn, då hon var sjuk och ofta måste bort till läkare. En tid reste hon i detta ärende hvarje dag in till staden på morgonen, och kom hon då icke hem igen på utsatt tid om kvällen, blef jag alldeles utom mig — en gång i så hög grad att jag i bara nattskjortan rusade långt ut på gatan för att söka henne. Efter mig sprang vår stora, hvita pudel och mor säger hon kan se oss när hon vill, hur vi kommo springande i skymningen nedför den häpnande gatan — jag med min lilla, hvita skjorta fladdrande om mina små, trummande ben och min lilla fläta, upplagd i papiljotter för natten, dängande mig om öronen och den hvita pudeln bredvid mig, bägge två tjutande lika högt af ängest inför det okända, som dolde våra kära. Tills vi fingo se henne och lifvet blef lugnt och godt igen — — — Litet förstå vi, tror jag, hvilket arf af mänsklig lifsängest som rufvar i ett barns lilla ensliga hjärta, hvilket icke kan gifva sig uttryck annat än med ett par stora ögon och några få små ord. Så få för din del, min älskling, ty du är ju knappast två år och då är man ju så öfvergifvet ensam, därför att ingen just förstår det myckna man anar och vill ha sagt.

Men man hjälper sig fram, man bär icke blott människans ängest i sitt lilla, hastigt bulande fågelhjärta utan också mänsklighetens tålmod. Man resignerar, man väntar, man

glömmer ju också — efter en vecka frågade du icke längre så ofta; sedan gick det vecor då du inte alls frågade.

Men därefter — det har sagts mig att det var, då min sjukdom stod på sin höjdpunkt och du följaktligen blott såg ängsliga ansikten kring dig — började du spörja på nytt. Det kunde hända att du vaknade om nätterna och kallade ut i mörkret — mamma, mamma! som om du väckts af en vild dröm om min ofärd. Så öfvergifvet, ängsligt undrande ljöd din späda röst att barnsköterskan sprang upp och fram till dig. Där låg du och stirrade ut i mörkret med dina stora ögon — dina ögon minns jag dock hvarje minut, de skilja sig från hela det öfriga ljusa allt i mitt lyckliga hjärta, knyta liksom hop och koncentrera dess under i sitt djup, där de bottenlöst mörkklara och ljusfyllda skimra fram ur din lilla individualitets sällsamma gåta. Jag ser dem hur de stirra ut i världens stora motsatta gåta kring dig, hur de speja ut i natten fulla af frågor, af oändlig undran.

Men mamma kommer icke, svarar dig icke. Då tar du det säkra för det osäkra, lyfter din lilla arm och pekar ut genom fönstret och säger: — Mamma där! Och sedan du, så där morskt lättvindigt som vi ju alla göra, löst gåtan, lägger du dig resigneradt ned på din lilla rygg och säger praktiskt: — Sofval — — Nu, min älskling, behöfver du bara sova en natt till — så är jag hos dig — du skall icke behöfva fråga eller vänta mer — nu kommer jag!

Jag stiger in i mitt hem som buren af otåligt dansande glada vingar, och alla komma mot mig, lysande af glädje och vänlighet; min mor först med utbredda armar och stumma glädjefårar sköljande ner öfver sitt goda, gamla ansikte från de vidöppna, älskande gamla ögonen, som blott se mig i hela vida världen.

Men mina ögon söka oroligt längtande blott ett, min älskling, mitt barn. Då ser jag i dunklet uppe i öfre hallen den skimrande ljusfläcken af ett litet ansikte och två små händer, som sticka ut genom själva trappbalustraden och ifrigt sträcka sig framåt. Jag ser, som såg jag det för första gången, mitt barn, och som alltid öfverraskar det mig, likt ett underverk. Och det är det ju också — en liten alldeles ny varelse, som aldrig funnits förr, totalt skild från allt annat, liksom skuren ut ur det mäktiga alltomfattande kaos, hvilket kringgärdar världen — — och detta har jag varit ett medel att göra — ur mig kommer hon. Jag står och stirrar på det lilla ljusa, skimrande ansiktet däruppe och det stirrar tillbaka på mig med ögon som häpnande vidgas alltmera, strålände upp af trolskt förvånadt igenkännande, tills hon synes som ett litet, hvitt ljus däruppe af undersam, arglös glädje. Jag räcker upp mina armar mot det enda jag ser här i världen. — Lillan, ropar jag, här är mamma igen. Kä-raste, älsklingen min!

— Mamma! kommer det lilla späda fågelropet däruppi från till svar, ängsligt lyckligt, skälfvande glad, som trodde hon icke ännu hvad hon såg. Men jag kan icke genast skynda upp till henne. Jag kommer ju från en dammig fågresa och kan inte dra all dess smuts öfver Lillans lilla helgade skärdoffande person. Jag ser hur barnsköterskan bredvid henne rynkar ögonbrynen, då jag vill

störta upp för trappan, och drar mig ödmjukt tillbaka. — Jag kommer strax, lillan, och sedan går jag inte mer! ropar jag längtande till henne, i det jag försvinner.

Men man hämtar mig genast där jag står och tvättar mig. Lillan fortsätter att ropa allt häftigare där uppe. Hon darrar och är alldeles blek, hennes lilla röst ljuder allt ängestfullare, då hon fortsätter att kalla på mig. Nu då hon sett mig kan hon väl icke förstå att jag strax åter försvinner — kan icke förstå någonting och blir rädd. Gråten är icke långt borta. Men jag är färdig — jag springer uppför trappan och möter henne. Fram ur dunklet däruppi från kommer hennes lilla gestalt flygande, en liten dansande, hvit stjärna af jublande lycklig visshet i ett nu. Hon har bredt ut sina armar och rusar framåt likt en liten projektil af idel kärlek. — Mamma, mamma! stammar och jollrar hon, min mamma!

Och jag har henne i min famn.

Att röra vid ett barn, det är som att röra vid lifvets djupaste grund, det är att likt Anteus vid beröringen med sin moder jorden åter få nog kraft vid beröringen af den renhet ett litet barn är underpant på — den vissheten att tillvaron innerst inne måste vara gudomligt god, att dess djupaste princip är godhet, dess främsta naturlag kärlek, då de som sist lämnat dess förande djup — de små — äro mäktiga så mycken blind hängivenhet, så mycken omedelbar kärlek.

Jag tar åter och åter upp henne i mina armar, där hon följer mig och vänder sitt lilla ljusa, skimrande ansikte efter mig hvar jag går. Jag kan liksom icke nog känna att jag har henne, denna lifvets högsta triumf och fröjd, att jag har barnet, tillvarons eviga förnyelse af sig själf, den innersta sannings och verklighets friska utflöde. Att trycka henne till sitt bröst är som att känna ett källsprång af lefvande vatten vederkvicka sin själ, hvilken, långt från urkällan, håller på att rinna ut i sanden. Jag öppnar liksom mitt hjärta för dess frid, som jag vill skall ta mig i besittning helt och hållet. Jag knäpper mina händer och lofvar henne att alltid försöka bli trogen den tro hon är min underpant på. Jag lofvar henne likt ett barn att vara snäll. Jag vill söka afskilja allt oväsentligt som oroar och minskar min själ, att intet mer må kunna störa dess andakt inför lifvets skönhet. Jag vill sträfva att hålla mitt hjärta rent. Att det må bli värdigt att vara lifvets hjärta.

Skymningen faller kring mig och barnet vid mitt stilla bröst. All den hvardagslifvets oro öfver bagateller och viktiga ting om hvarannat, som väntade mig vid sjukhusporten och så snart jag trädde ut åter drog mig in i sin dammiga hvirvel af bekymmer och småsinne, ängest, afund och disharmoni, har i denna stilla stund åter sjunkit undan. Mitt hjärtas grund, djupt ner bland lifvets rötter, ligger åter klar och lugn — i harmoni med allt så som naturen innerst ständigt är.

Emedan en moders hjärta har det åter för en stund blifvit ett barns — ett tillfredsställdt stilla ting i ljuft lugn hvilande i allt och allt hvilande i det — lik en vattendroppe, speglände tusen solar eller en blomma eller

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 9.—
Halvt år	< 3.50	Halvt år	> 5.—
Kvartal	< 1.75	Kvartal	> 2.50
Månad	< 0.75	Månad	> 0.90

Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsgatan 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:		Utländska annonser:	
30 öre efter text.	35 öre å textsida.	35 öre efter text.	40 öre å textsida.
20% förhöjning för särsk. begärd plats.		20% förh.	för särsk. begärd plats.

alla blommors själ — var endast till och därför glad, ty den var ju liksom allt och älskade, älskade allt.

— — —
Då kommer till mig genom skymningen min gamla gråa mor och sätter sig tyst bredvid mig, seende in i mitt ansikte med samma ensliga, oändligt kärleksfulla blick, som icke på hela dagen lämnat mitt ansikte. Jag lösgör min ena hand ur Lillans sofvande grepp och räcker den åt henne. Och då hon griper den som en hungrande en allmosa, bäfvar mitt hjärta till vid den plötsliga förståelsen af all hennes ensamma ångest under min sjukdom. Jag förstår ju att allt det jag känner för mitt barn, det känner ju hon för mig. Samma oändliga kärlek ropar i hennes hjärta, ensamt i hennes allt tommare värld, som i mitt bröst, mot hvilket mitt barn hvilat. Mitt barn tänker jag i plötslig vemodig ångest, för hvilket jag är allt — liksom hon var allt för mig — en tid — en kort, kort tid. Och sedan den är gången — så som hon sitter och ser på mig, lika långt borta skall jag sitta och se på mitt barn, hvars blick, liksom nu min, är vänd från det gamla mot det nya, mot nästa länk i kedjan. Jag ser den liksom den långa, långa kedjan, med alla de små länkarne, hvilka blixtra till och så försvinna för evigt i dunklet, då den evigt rastlösa kedjan rör sig vidare. Jag griper fastare i min mors hand som för att försvara mig och henne och vår fattiga korta tid. Och hon ser på mig med samma sorgsna ögon — vi förstå hvarandras tankar.

Men så ler hon mot mig, ler en moders evigt fröstande löje. Öfvervinnerlig i sin kärlek. Då kan jag le tillbaka, upprepande hennes leende än starkare, plötsligt lugn och modig igen i mitt hjärtas allt besegrande glädje öfver att få älska. — Hvad gör sedan allt annat! säger vårt gemensamma moderslöje. Intet kan taga vår kärlek ifrån oss. Den är evigheten, den är alltet och i den vi ock — — —

Stolta och lyckliga le vi i vår ödmjuka kärlek.

Så böjer sig min mor fram öfver mitt sofvande barn och välsignar det.

— Lif, lilla friska lif, hvissar hon — utveckling, mognad, aftynande och slut — slut här nere på jorden — hela kreisgången har du kvar att gå, styrd af Guds mäktiga hand. Trygg och lugn skall du gå den, stilla skall du, lilla äskling, låta dig ledas af Guds starka, goda hand.

Hand i hand sutto vi stilla i trelänkad kedja, förlorande sig i dunklet öfver den oändliga, sig i evighet hvälfvande jorden — hand i hand med alltet — — —

Skola kvinnorna kapitulera inför världskriget?

Af ANNA KLEMAN.

— UNDER FRANSKA REVOLUTIONEN samlade sig kvinnorna och gingo i slutet trupp till kungen med ropet: "Gif oss bröd!" Så borde också vår tids kvinnor samlas och ropa: "Gif oss fred!" Dessa ord, som nyligen uttalades i en slutet krets af en af våra yngre författarinnor, illustrera i själfva verket ypperligt det dåddristiga företaget, som fått namnet kvinnokongressen i Haag 1915, då några tusen kvinnor, däribland representanter för nationer, som höllo på att slåss på lif och död, tillsammans ropade på fred. Burna af den starka stämning af kvinnornas systerskap öfver all världen och af kvinnornas speciella uppgift i fredens värf, som kongressen gaf uttryck åt, drömde många af deltagarne, att ropet "fred" skulle som ett växande eko rulla vidare från kvinna till kvinna i krigförande som i neutrala länder. Att Haagkongressen skulle verka som stenen, kastad i en bassäng med vatten, bildande ring efter ring, ända tills rörelsen nått

yttersta periferien. Eller, med andra ord, att kvinnorna skulle kunna sätta sådana opinionsvågor i rörelse, att maktinnehafvarne icke skulle kunna motstå trycket, utan fredsunderhandlingars uppiagande följa.

Förhoppningarne om en medlingsaktion af de neutrala ländernas regeringar, hvilket önskemål uttryckts i en af kongressens resolutioner, stego ytterligare, då Haagkongressens utsända personligen fingo del af för denna plan gynnsamma uttalanden från medlemmar af krigförande länder regeringar samt tillfälle att framföra kongressens vädjan till regeringsrepresentanter i de neutrala länderna. Svenska kvinnor gifvo på sin tid, på "fredsöndagen", mångtusentstämig anslutning till Haagkongressens vädjan om medlingsaktion genom en till svenska regeringen gjord framställning. Sedan har som bekant från andra håll samma framställning gjorts; senast till den i Kristiania i september d. å. samlade nordiska ministerkonferensen, som emellertid offentligen förklarade sig icke kunna ta något initiativ till medling.

Trots den nuvarande, i hög grad förvärrade situationen frågas dock på sina håll: hvarför kapitulera kvinnorna inför det förfärliga, hvarför taga de icke nya steg på den väg, som de redan slagit in på, då de t. o. m. personligen trädt fram för de ledande?

Man måste då spörja: finns det någonting, som nu kan hindra syndafloden, innan källorna sinat ut? Säkerligen ingenting annat än en folkopinion, så stark att den mäktar resa fördämningar för att hejda förstörelsen. Men det är ju just denna mäktiga folkopinion, som vi väntat och längtat efter — förgäfvets inlill denna dag! Finns den ens inom kvinnovärlden i detta nu, inom vare sig krigförande eller neutrala länder? Låt oss vara ärliga och bekänna att denna starka, fullt medvetna, alla lager och kretsar

Hur kriget behärskar barnkammaren. En offensiv i pappas och mammas salong. Efter en teckning af S. Begg.

S:ta Birgittaskolan Regeringsgatan
19-21
Textilarbeten. Gardiner, Linneutstyslar,
Broderier och Spetsar i största urval.

Mattor, Gardiner, Möbiltyger, Dräkttyger.
Konstnärligt verkningsfulla mönster och färgsättningar. Prover sändas till påseende. Angiv noga vad som önskas.
Kenstfliten, G:la Högskolan, Göteborg.

genomträngande kvinnovilja till fred har icke kunnat med ett slag mobiliseras!

Må vi icke genom en öfverdrift förvanska betydelsen af det stora, som verkligen skett, då hvad jag skulle vilja kalla 1915 års kvinnoidéer bröto igenom och togo sig ett stort uttryck i Haagkonferensen. Idéerna om den internationella samhörigheten mellan världens kvinnor trots världskriget och om kvinnornas speciella uppgifter i arbetet för frid på jorden. Vi, som i vår ringa mån sökt vinna resonans för fredsidéer och fredsvilja, veta att, om än kvinnorna, som naturligt är, i stort sedt ha större afsky för krig och våld än männen — som ha så många krigstraditioner att bära på — så tro dock många, många kvinnor på kriget som en sorts oundviklig naturrevolution eller de omfalla teorin om kvinnornas både nuvarande och framtida brist på inflytande i staten med ty åtföljande bekväma ansvarslöshet. Eller också hysa de den religiösa åskådning, som i kriget ser en yttring af Guds vilja, hvilken man ej bör motsätta sig.

Med en själfuppoffring och ett mod, som i somliga fall fört dem inom fängelsemurar och utsatt dem för pöbelmisshandel, ha fredskvinnor i de krigförande länderna arbetat för att väcka fredsoption och en försönlig ande gent emot fiendliga nationer. Men — de äro i minoritet. Öfverallt har den sanningen framträd: vi måste först så innan vi kunna skörda. Vi kunna icke med ens upphäva verkningarna af orsaker, som funnits i långliga tider.

I den kamp inom själar och hjärtan, som nu pågår vid sidan af världskriget och af hvars utgång framtiden beror, kanske mer än af vapnens utslag, kunna vi icke vänta, att kvinnorna, som tiderna igenom med eller mot sin vilja tagit lösen af männen, hvilka format samhällena efter sina ideal, skola plötsligen i andlig frigjordhet finna parollen inom sitt eget väsen. Om det omöjliga hade varit möjligt och kvinnorna varit mera andligt oberörda af åskådningarna i vårt — äfven före den pågående "maskulina renässansen" — så föga mänskliga samhälle, då hade åtminstone vi kvinnor i de neutrala länderna, som undgått den mest sinnesförvirrande formen af krigshypnos — säkerligen stått inför en stark enhellig kvinnoopinion. Den finns icke nu, men den kommer att finnas. Normala kvinnor som äro fria och sig själfva kunna icke vilja kriget. Lika visst som att alla kvinnor instinktivt söka värna den egna afkomman, skydda den med sina egna kroppar, om det gäller, skola kvinnor i växande antal i målmedveten vilja gifva sina själar åt verket att upprätta den skändade tron på lifvets helgd. Människornas okränkbarhet till kroppar och själar — det är målet för den ogjorda gärning, som ligger och väntar på kvinnorna, som de måste göra — i själfständig sträfvan och i förbund med män, hvilka vilja som de.

Kvinnorna ha icke mäktat det omöjliga, att göra slut på världskriget — denna enbart löjeväckande eller naivt rörande eller som ett varsel om framtiden betydande tanke. Men vi äro skyldiga att göra hvad som är möjligt. Vi kunna skapa nya förutsättningar, hvarur nya verkningar skola framgå. Vi kunna göra vår anpart i frambringandet af en ny anda. Vi måste, hvar i sin stad — vi som själfva vaknat till känsla af ansvar — som ett nytt bud ställa inför våra medsystemer plikten att inför sig själfva klargöra sin

En af våra holländska vänner.

Juris doktor Emmy V. Sanders.

— DET ÄR SÅ LANGE SEDAN JAG VAR I Holland, svarar doktor Emmy V. Sanders på diverse frågor om hennes fädernesland, det är så länge sedan jag disputerade vid universitetet i Amsterdam och försvarade en afhandling om arfsätt. Sedan dess har jag rest i de flesta europeiska länder, tillbragt år i Amerika, där jag gjort propaganda för Ellen Key. Nu senast har jag bott i Sverige några månader. Nej, det är icke första gången, första besöket ligger en tio år tillbaka i tiden. Sammanlagt har jag varit i ert land en två år.

Samtalet föres på svenska, som doktor Sanders talar utan bryning, icke endast korrekt utan med all den nyansrikedom, som en högt kultiverad infödd svenska förfogar öfver. Talar, det är icke nog. Doktor Sanders har i dagarna gifvit ut en bok på Svenska Andelsförlaget med titeln Genvägar utan mål.

— Ett underligt namn på en bok, hvad handlar den om?

— Om allt mellan himmel och jord, svarar dess författarinna med det orubbliga allvar, som hon bär som en mask öfver sitt ansikte med dess djupa, forskande bruna ögon.

Säger man att det är en bok om aktualiteter, har man sagt en halfsanning, och det är bättre att icke begå halfheter. Den handlar bland annat om oss svenskar, om våra möjligheter, vårt lynne. Boken är främst ett stycke människosjäl. Den rymmer mycken varm förståelse för Sverige och den kärlek till vårt land, som ligger till grund för författarinns fina och säkra uppfattning af oss, har ledt henne att uppfäcka svenskhetens väsen.

— Hvad anser doktor Sanders om den svenska kvinnan? säga vi, då vi sitta midt emot henne i ett litet stockholmsspensionat, och hon rycker till som för ett slag vid en så odifferentierad fråga.

— Det finns minst femtusen arter svenska kvinnor, svarar hon undvikande. Skall jag tala om bondhustrun eller den bildade, om genomsnittstypen i medelklassen eller eliten? Allesammans har jag träffat och sett på nära håll. När jag först kom till Sverige indelade jag människorna i sådana som voro för och emot Ellen Key, men det har jag slutat med numera.

Paus. Vi vänta ett omdöme.

— Norskan har lättare att göra sig gällande, hon är muntrare, mera själfsäker. Amerikanskan oändligt mera naiv, fallen för att okritiskt suga i sig allt nytt, vare sig det är idéer eller nya moder som en svamp, holländskan af folket saknar den svenska bondhustruns medfödda konstnärliga begåfning, ty ni är ett folk af konstnärer, ni svenskar — — — Jaså, anser ni, att jag uttalat min mening om svenskan på det här sättet?

Det kan nog knappt förnekas, men om vi vilja veta mera om oss själfva böra vi läsa doktor Sanders bok, där det bland många behagliga saker, står en del som smakar en smula bittert.

Doktor Sanders vänder snart Sverige ryggen för att återvända till Amerika. Hon hör till dessa världsmedborgare, som kunna slå upp sin andes bopålar i miljonsfäderna lika väl som i ödemarkerna, men nog ligger Sverige hennes hjärta närmare än miljonlandet på andra sidan hafvet.

ETH. K.

ställning inför krigets och fredens problem. Vi måste bringa dem inför afgörandet: vill du ställa dig på deras sida, som arbeta för en internationell rätt mellan folken; vill du af hela din själ stå emot den kriget och våldet förhållande anda, som hittills hindrat miljoner att se sanningen om kriget; vill du motarbeta den förfalskning af fosterlandskärlekens väsende, som innebär hat till andra folk och förakt för andra folks rätt, vill du kräva kvinnornas rätt och plikt att som fullmyndiga medborgare i sitt land lägga sitt inflytande i vågskålen för att förhindra krig och befordra arbetet för fred mellan folken?

Vi måste sprida upplysning om hvad som gjorts för att befordra en internationell rättsordning och ingifva aktning för dessa sträfvanden, som måste återupptagas — trots allt, och som måste krönas med framgång — trots allt!

Och de af oss, som äro därtill kvalificerade, måste upplå den andliga striden med kristendomsförfalskarne, med historieförfalskarne, med alla dem, som äro så fulla af lärdom om det auktoritativa förgångna och af pietet för "den historiska kontinuiteten", inberäknadt den moralfria nationalegoismens frodiga förbrytarflora, att de nästan betrakta det som hädelse att resa krafvet på något så nytt som statslig rättsmoral!

Då en gång de officiella fredsunderhandlingarna upptagas, komma också kvinnornas röster att göra sig hörda. Beslut om en kvinnokongress efter krigets slut fattades i Haag 1915. Det gäller då att, när kvinnorna demonstrera för de principer, som syfta till en rättfärdig och varaktig fred, de ha bakom sig hundratusenden, ja, miljoner kvinnor i alla land, hvilka i klarvaken, målmedveten vilja ansluta sig till dem.

Våra norska och danska sysstrar ha redan den politiska medbestämmanderätt, som ger en vikt åt deras mening, hvilken vår opinion saknar. Men, ideellt sedt, får vår anslutning till kvinnornas fredsörelse icke bli mindre värd. Vi måste obegränsadt skänka vår tro och vårt hopp och vår kärlek åt fredens sak. I Danmark har redan en anslutning till Haagkongressens principer börjat. I England med en i Australien tillämpad form för propaganda har man öfver hela Danmark låtit utgå en uppmaning till de kvinnor, som gilla Haagkongressens syften, att skänka sitt namn och en krona (detta senare för att ekonomiskt stödja fredsarbetet) för att på så sätt få till stånd en "fredskedja" kvinnorna emellan. Där som här har man icke velat bilda en särskild kvinnlig freds-fredsförening för att icke splittra freds-vännerna, då fredsorganisationer af både män och kvinnor redan finnas, men freds-kronefanken firar i Danmark lysande segrar. T. o. m. från små, små samhällen komma de utsända listorna tillbaka fulltecknade med namn på kvinnor, som gärna vilja bli länkar i kedjan mellan olika länders kvinnor och som — många säkerligen med svårighet — vilja med sin krona stödja saken.

Den svenska sektionen af Internationella kvinnokommittén för varaktig fred tänker följa exemplet och söker på detta sätt vinna anslutning och stöd för kvinnokongressen efter kriget. (Fredskronelistor kunna rekvideras under adress: Fröken Mathilda Widegren, Stockholm). Må vi alla hvar i sin mån hjälpa till med det säningsarbete, utan hvilket inga framtida skördar kunna väntas.

Pröfva Tuppens Zephyr
och Ni köper ingen annan.

Kungl. Hofjuvelerare
K. ANDERSON

Diamanter

Praktkatalog gratis och franco.
Stockholm och Göteborg.

En vinternatt.

— JASÅ, ACK, — UTBRAST plötsligt min vän förvaltaren och lyfte sin blick från den nyss anlända kvällstidningen: — Så nu är han verkligen död, — bortgången, kan man sannerligen säga, han har själfmant gått bort! —

— Hvem? sporde jag och smakade på en af min väns präktiga långpipor med betydligt starkare intresse än det, som låg i frågan. Men i detsamma märkte jag ett rätt ovanligt drag af allvar i Jockums, förvaltarens, rödlätta, öppna anlete. Han satt där och stirrade öfver tidningsbladet rakt in i den rökombvirflade lampans varmt gyllene sken. Jag tyckte det glittrade underligt inne uti de klargrå ögonen, som af återhållna fårar. — Han var förvaltare på det gods i mellersta Sverige, där jag som gäst tillbragte julen. Och vi voro en smula släkt, Jockum och jag, men framför allt särdeles goda vänner. Våra pratstunder i skymningen vid groggen förljufvades framför allt af ömsesidig, men därför ingalunda hänsynlös öppenhet. — Nu, denna afton, fick jag oväntadt till lufs ett kapitel ur Jockums ungdomshistoria, som säkerligen ej skulle kommit till min kännedom, om ej hans blick råkat falla på den där tidningsnotisen. Det gällde en ung man, som på semesterresa kastat sig af taget och hittats bredvid banvallen. —

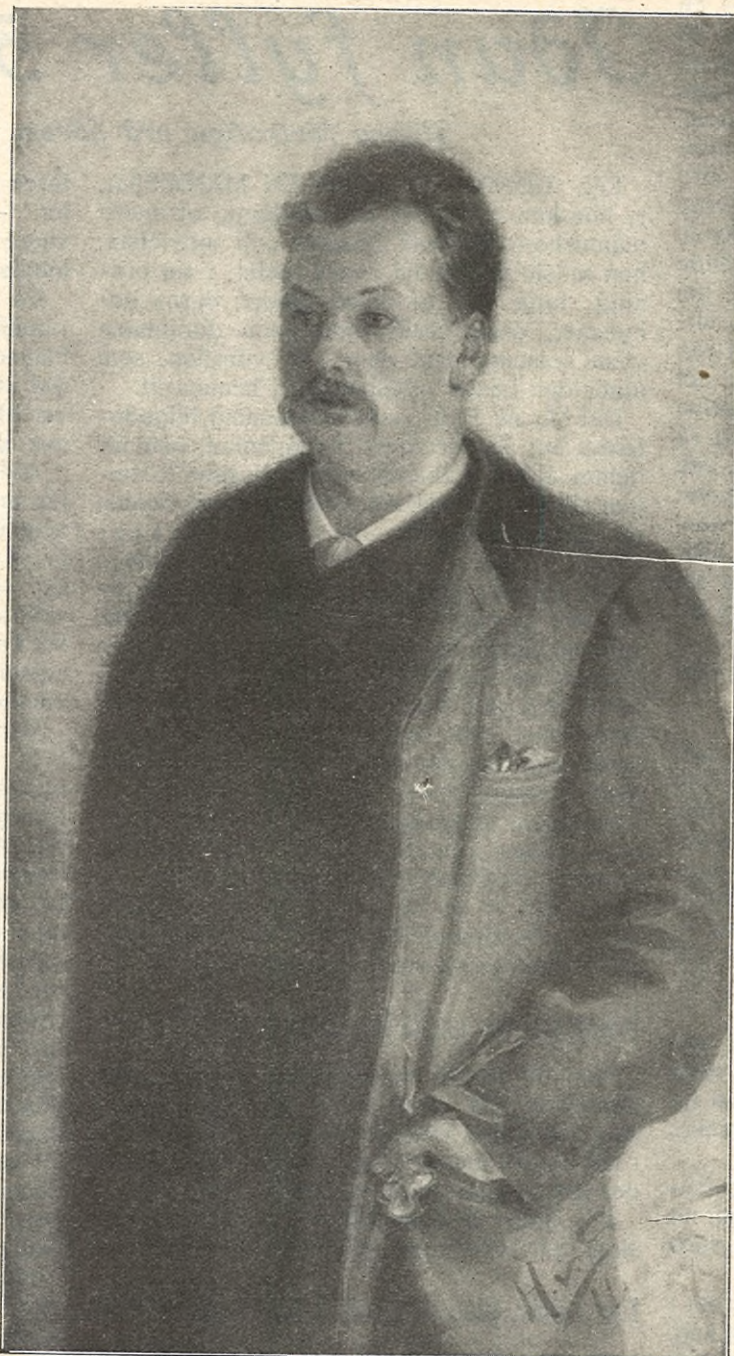
Till svar på min fråga började Jockum helt stillsamt — och nästan som för sig själf — att berätta.

— Vi kommo samtidigt till Åxberga som landbrukslever hos gamle patron Phern, du vet. Lasse, — Lars Varborg hette han — och jag voro jämnåriga och tyckte ursprungligen inte alls särskildt illa om hvarandra. En muntrare och älskvärdare pojke fick man leta efter. Inte just något att fästa sig vid, tyckte jag, eller att taga mycket på allvar. Men treflig sällskapsmänniska och god kamrat. För resten — han såg bra ut, absolut en prydlig, äkta nordisk typ. Kanske liten, liten smula snarvacker — så där äppelskär i kinderna och blåklintblå i ögonen. En fräschör, som emellertid narrades.

Så alldeles helt var det inte med Varborgs unga hälsa. Det märktes också i arbetet, han tröttnade lätt, och hvad värre var, han likasom tappade lusten till arbetet, rätt som han till synes var bäst i tagen. Så fick han också känna på gamla patrons svada, ja, det var inte så långt ifrån spanskröret heller ibland, så tjuguåring han var. Vi andra, kamrater och drängar, lät väl äfven stackars Lasse veta af att han lefde. Nå, så farligt var det inte. De flesta människor kommo ju snart nog att hålla af honom. Han hade förunderligt lätt för att "ta folk" — en konst, som jag grundligt afundades honom!

— Åh, Jockum, du skall inte förtala dig själf! — inföll jag, som fortfarande kände mycket flyktigt intresse för Jockums döde vän och kamrat. Jockum svarade ej, men lade från sig tidningen och knäppte händerna, ett par kraftiga arbetshänder, men vackra och vårdade. Han talade vidare som om han helt enkelt måste det:

— Men på Åxberga, — fortfor han, — fanns där en person, som på ett särskildt sätt

PROFESSOR FRANS VON SCHÉELE,

porträtt måladt af fru v. Schéele för cirka 30 år sedan och nu af professorn skänkt till Gästrik-Hälsinge nation i Uppsala, hvarest det för några dagar sedan högtidligen affäcktes. G. Angel foto.

fäste sig vid Lars. Husföreståndarinnan, en änkefru Bilde, hade en dotter, en adertonåring, som egentligen inte alls passade på ett landtogs, allra minst på ett sådant med landbrukslever. Visst var hon ett friskt och muntert väsen, men nog i alla fall betydligt svärmiskt lagd. Kanske passade de på sätt och vis ganska väl tillsammans, hon och Lasse Varborg. Då tyckte jag emellertid absolut, att det var hon och jag, Vanda Bilde och jag, som hörde ihop. —

— Förlåt — inföll jag, då jag såg ett litet själfironiskt leende lysa upp allvaret i Jockums redliga ansikte — jag har aldrig, om jag minnes rätt, hört det namnet förr.

— Nej, kanske det — sade Jockum — hon var inte heller någonting märkvärdigt. Mycket märkvärdigare är, att hon kunde föranleda en så vanvettig fiendskap mellan ett par egentligen goda kamrater och vänner som Lasse och jag. Det berodde kanske mest på den mindre blygsamma — ja, romaneskt oförsiktiga öppenhet, hvarmed hon hyllade Lars såsom sitt hjärtas utkorade.

— En så helt ung flicka? — tillät jag mig att undra. Jockum ryckte på axlarna.

— Ja! Jag vet inte rätt, hvad slags uppfostran, man bestått henne. Modern var ett duktigt, ytterst praktiskt anlagd fruntimmer. En utåtvänd natur. Om fadern vet jag hel-

Af Gustaf Ullman.

ler ingenting, men tror mig kunna gissa, att äktenskapet varit rätt olyckligt. — Nåväl, fru Bilde blef själf snart nog lika betagen i Lars som de flesta andra där på Åxberga, om också inte fullt så mycket som dottern. Men inte ogillade hon märkbart dennas otvetydiga dyrkan af Lars. Tvärtom, hon bidrog inom kort med sitt på stället mycket starka inflytande att bereda en egendomlig särställning, ett besynnerligt gunstlingsskap åt Varborg. Hon ville väl rätt gärna ha en måg. Och som Lasse befanns villig — —

— Besvarade han Vandas böjelse? — Svårt att säga. Där fanns bakom hans sällskapliga liflighet och lättvunna meddelsamhet något sällsamt liknöjdt. Jag tror, han var en verklig fatalist. Han höll till godo med patrons ovet och damernas ynnest precis lika godmodigt leende. Nå — och så blef han sjuk, svårt sjuk och skulle dö.

— Dö? — undrade jag.

— Ja. — Skål! — sade Jockum och teg en lång stund, medan lampans susade och snön packade sig högt upp mot ruforna.

— — —
— Just vid första vinterbrytningen kom det, fortfor Jockum omsider — någon slags inflammation invärtes. Lars måste läggas till sängs och det blef ej tal om att skicka hem honom. För resten, han vårdades ömt och outfrörligt af både fru och fröken Bilde. Han blef med ens strängt taget medelpunkten på hela Åxberga gård. — Fastän han låg i en flygelbyggnad! Vi delade en dublett där, Lasse och jag. Ja, när jag tän-

ker på, först hur roligt vi till en början hade i den där lilla lägenheten — och sedan, hvilken kvalens och hatets och förtviflans boning, den vardt! Men jag har visst glömt att säga, — att jag, stackars narr, blifvit lika dödligt förälskad i Vanda, som hon i Lars?

— Hm. Jag har redan förstått det.

— Men det ville hon inte alls förstå. Hon visade mig all rimlig vänlighet, men intet vidare. Och nog stack dess kylighet kännbart af mot värmen gentemot min kamrat. Följden blef, som sagdt, en svartsjuk, bitter fiendskap från min sida, mött af smått hänfull, öfverlägsen likgiltighet från Lasses. Vi, som till en början fyllt den gamla flygelbyggnaden med glam och skraft, så taktet kunnat lyfta sig! Vi gled nu moltysta förbi hvarandra, om vi ej i arbetet nödgades byta några korffallade ord i den snäfvaste ton. Vi gjorde hvarandra förfång i arbetet. Vi skadade oss själfva i vår ifver att undandraga hvarandra ömsesidig hjälp. Mer än en gång var det nära, att vi slagits. Det hade kanske inte skadat, om det gått därhän. Men Lars hade en förmåga att afväpna med en kallt artig gest, en lugnt spörjande blick. Man blef skamsen däraf midt i sitt sjudande raseri. —

— Hvad allt det här, som din döde väns minne förleder dig att säga om dig själf, är — olik dig!

Jockum smålog på nytt vid detta mitt inpass, men i det leendet bodde mer vemod än ironi.

— Nåja — medgaf han — man är ju vid den åldern någonting helt annat än förut el-

Idun fyller 30 år 1917.

Några förtroliga ord härom till vår läsekrets.

ler sedan. Hvarken barn eller man, — en gåta för sig själf och andra. — — Så, ja, så insjuknade Lars. Själva inflammationen ledde snabbt till en häflig kris, han sväfvade mellan lif och död, men tycktes gå igenom. Febern sjönk, han föll till ro, det var som hvilade han ut på gränsen — men helt, lätt nära gränsen till den andra världen. Krafterna ville inte återvända. Tvärtom, de liksom runno bort ur oläkliga sår. Vanda Bilde tycktes förblöda med honom. Hon gick, nej sväfvade omkring hans sjukbädd som en ande. Hvad hon var vacker! Och, hvad jag hatade honom! Ja, dem båda! — Ser du, det hade så att säga växt fram hat ur själva kärleken. Vål därför, att den visat sig så skamligt hopplös. — — En ny kris, den sista och afgörande var att vänta. Man hade telegrafiskt sändt bud efter den sjukes närmaste. Läkaren hade hämtats från det närbelägna stationssamhället och åter gifvit sig af efter ett långt samtal med patron och fru Bilde. Han sade till sist:

— Stiger den där kölden i fötter och ben upp öfver knäna, så är det godnatt. —

— — —
— Jag saft ensam uppe i vår dublett och vakade i tro, att Lars somnat in. Dörren mellan våra rum stod på glänt. Vinternatten teg omkring oss som i isande likgillighet. Men då och då skrek ugglan och gårdshunden kved med jämna uppehåll. Plötsligt hörde jag Lars röra på sig i bädden, och så hans matta stämma, förunderligt lugn och vänlig i tonen:

— Jockum! — kallade han.

Han hade knappast frivilligt sagt ett ord till mig under sin sjukdom. Jag skulle velat låtsa, som om jag sovvit. Men — gick in till honom. Lars såg på mig och försökte nicka.

— Hur är det? sporde jag.

— Kallt — men det gör ingenting. Jag fryser, men det gör inte ondt. Och, jockum, nu när jag är död, så skall du och Vanda vara goda vänner.

Jag vet ej, hvad det var för något, som i denna nattliga ångeststund skedde inom mig. Jag endast fattade Lars' händer i mina, och hviskade:

— Inte skall du dö nu, Lasse!

Och mitt hjärta fylldes med deltagande och beundran på en gång till brädden. Han slöt de trötta ögonen.

— Jag är inte rädd. — Men du skall inte — hata mig. Jag älskar inte Vanda. Och jag har ingenting emot att dö.

— — —
— Lars blef frisk igen. Det vill säga, kroppsligen. Och vi blefvo goda vänner igen. Så snart han kommit upp från sjuklägret, lämnade han Axberga, och Vanda Bilde blef hvarken hans eller min. Nu har han själf gått öfver gränsen. Och nu vill jag bara tänka på, hur oemotståndligt älskvärd och god kamrat han var en gång.

— Skål, jockum! — nickade jag sakta.

Och min vän drack tyst med ett skimmer i blicken, som om han skålat med en annan än mig.

Idun framför allt

bör finnas i Edert hem under 1917. Verkställ därför genast prenumerationen, som kan ske antingen å posten eller hos hrr bokhandlare samt hos våra öfriga kommissionärer; för hufvudstadsbor äfven direkt å Iduns expedition.

EN TIDNING ÄR SOM EN MÄNNISKA, ty hon kan icke göra sig oafhändig af andra människors sympati, bistånd och inflytelser, hon måste lyssna till deras röster, i sin ordning taga del af deras glädje, deras bekymmer, deras sträfvan och därigenom växa samman med dem i en vänskap, som utgör den bästa behållningen i hennes lif.

Det blir nu 30 år, som Idun kunnat tillgodoräkna sig sin läsekrets' bevägenhet, och för denna aldrig sviktande gunst önskar tidningen säga sin publik ett varmt tack, då den nu på gränslinjen till sitt fjärde decennium bereder sig att börja en ny årgång.

Det gäller i dessa de hemska fejdernas tider mer än eljes att arbeta i goda nationella syftens tjänst, och oss ligger det naturligen närmast om hjärtat att därvidlag kunna tjäna det svenska kvinnointresset i dess medverkan att bygga det nya samhället sundt och vackert tvärs igenom det närvarandes tunga töcken. Vi påräkna därför ett fortfarande lifligt medarbetarskap från kvinnornas läger i den mån de svenska kvinnorna ha idéer att frambära, meningar att häfda, ått hvilka det är en vinst för hem och samhälle att ge offentlighet. På så sätt skall Idun alljämt kunna bevara sin rangställning som

hemmets och kvinnans tidning.

Men till denna rangställning hör ock förpliktelsen att gifva ett litterärt innehåll af bästa beskaffenhet, och hvad vi äro i tillfälle att kunna bjuda på det området under det nya året tarvar jämväl några ord.

För Iduns Romanbibliotek ha vi i beredskap två betydande skönlitterära arbeten:

De röda skorna, af Ernst Lundquist,

som prisbelönades vid vår senaste romanpristäffling och utgör en synnerligen pikant och underhållande skildring ur konstnärslifvet i Stockholm på Carl XV:s tid, samt

Jordens salt, af Elin Wägner,

en roman, skrifven speciellt för Idun, och genom hvilken den begåfvade författarinnan tvifvelsutän kommer att knyta nya, starka band mellan sig och sin stora publik. — I detta sammanhang vilja vi påpeka, att Romanbiblioteket fr. o. m. 1917 åter blir uppställt i boksidor, hvadan hvarje roman, som tillförene under alla år, kan samlas och inbindas i bokform.

Ytterligare betydande tillskott till det skönlitterära innehållet anse vi oss med allt skäl kunna beräkna af vår nu pågående

stora novellpristäffling

med dess sammanlagda pris af 1,000 kronor,

hvarjämte vi ha åtskilliga värdefulla bidrag af framstående författare och författarinnor liggande, såsom en novell af Hjalmar Söderberg, Kung Salomos ättling, en Uppsalanovell, Fröken Axelina, af Hildur Brettner, En stor man, skiss af Fanny Alving (Maja X), Elsa Andersdotter, novell af Mildred Thorburn-Busck, en längre skildring från det gamla Dalsland af Helena Nyblom, I spegeln af Erik Norling, Vägen till de eviga stjärnorna af Henrik Ullman, Intermezzo af den unge finske, här i Sverige mycket ansedde förfat-

faren Runar Schildt m. fl. originalnoveller. — At den svenska lyriken, såväl den yngre som den äldre, komma vi jämväl som hittills att ägna tillbörlig uppmärksamhet.

På reseskildringens område bidrager den populära författarinnan till "Under Indiens himmel", fröken Fia Ohman, med en ny rikt illustrerad serie, nu från Ceylon, som lofvar att bli minst lika intressant som den, hvilken glädde vår läsekrets under år 1916.

Afdelningarna för litteratur, konst och teater ämna vi allfort tillgodose såväl textligt som illustrativt och hvad beträffar de hushållsmoderliga angelägenheterna bli de under 1917 föremål för behandling af skilda pennor, däribland af Gertrud och Peter Norden, hvilkas orienterande uppsatser i vår förra årgång i dessa ämnen väckte så allmänt och starkt intresse.

Vår omtyckta serie Kvinnoporträtt till dagskrönikan skola vi ägna all uppmärksamhet, men vi måste samtidigt kraftigt vädja till läsekretsen att ej försumma tillställa oss porträtt och notiser berörande kvinnor, som genom sin framskjutna verksamhet på ett eller annat område eller med anledning af vunna utmärkelser, taga initiativ i något gagneligt syfte o. s. v. böra införlivas med vårt porträttgalleri. Varen mera företagssamma på detta område af medarbetarskap, ärade läsarinor! Därigenom gagna ni endast eder tidning och bidraga att gifva den ökad värde. Hvad aktuella bilder i öfrigt angår, skall det som hittills bli vår sträfvan att bjuda ett vackert reproduceradt illustrationsmaterial från in- och utlandet af handlinger och personer, som tilldraga sig allmänintresse.

Idun utgår under 1917 hvarje vecka i ett stort 16-sidigt rikt illustrerat hufvudnummer samt en 16-sidig bokbilaga: Iduns Romanbibliotek. Dessutom medföljer hvarje vecka ett B-nummer, hvars textafdelning alternerande innehåller en rikhaltig Modeafdelning, Ungdomsafdelning med god förströrelseläsning för gossar och flickor, Afdelning för skönhetsvård, Tidsfördrif med pristäffling och som nyhet för årgången Iduns Schackspalt, till våra schackspelsintresserade läsaes tjänst redigerad af en i det nobla spelet väl förfaren person.

Fru Elisabeth Ostman-Sundstrand kommer fortfarande att utarbeta Köksalmanackans matsedel för hvarje dag året om.

En förmån, som äfven nästa år faller samtliga Iduns fasta prenumeranter gratis tillgodo, är dessutom att nämna i Iduns Julnummer, hvilket sedan länge genom sin litterära innehållsrikedom, stödd på bidrag från våra bästa författare, torde kunna hänföras till de förmäligare julpublikationerna.

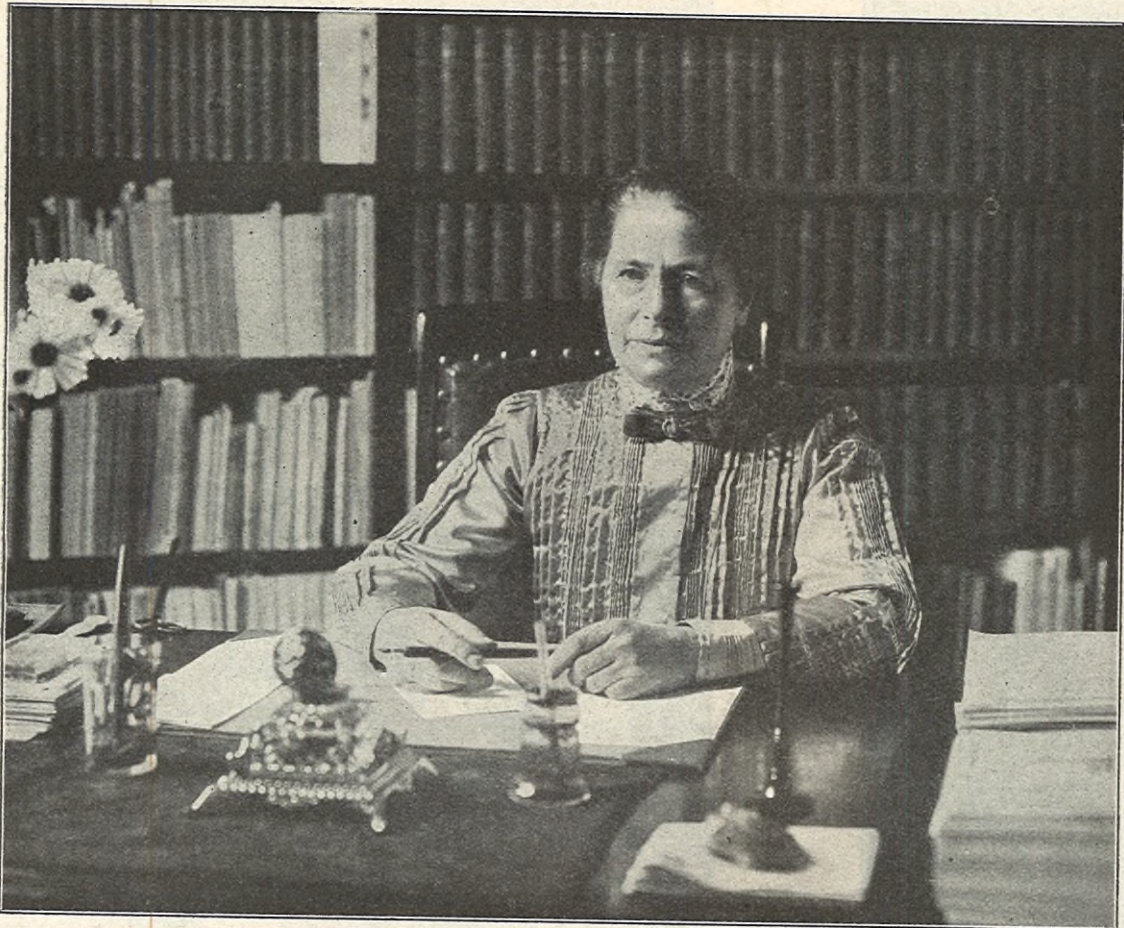
Till följd af betydligt stegrade framställningskostnader har en mindre förhöjning af Iduns pris visat sig påkallad. De fullständiga prenumerationsafgifterna för Iduns olika upplagor ställa sig därför sålunda:

¹/₁ år, ¹/₂ år, ¹/₄ år.
IDUN, vanliga upplagan 7:50, 3:90, 2:—.
„ praktupplagan 9:50, 5:—, 2:50.

Allt med postbefordringsafgiften inräknad. Lösnummerpriset blir 15 öre.

För TIDNINGEN IDUN
ERNST HÖGMAN,
Hufvudredaktör.

Litteratur-Revy III.

Dr Karolina Widerström 60 år den 10 december. E. Holmén foto.

“Vår första kvinnliga”.

TIDEN HAR FARIT MED LÄTT HAND öfver vår första kvinnliga läkare, och när Karolina Widerström nu firar sin 60-årsdag, kan hon glädja sig åt obrutna krafter och ett ungdomligt sinne, som med samma ifver som förr drifver henne att ta verksam del i tidens sociala frågor.

På den första kvinnan på en bana hvilat alltid ett större ansvar än på dem som komma efter henne. Det ligger så stor vikt på hur den första betar sig; om hon lyckas, ligger vägen jämnad för de andra. Och Karolina Widerström hör till dem, som göra sig förtjänta af tacksamhet från kamrater och allmänhet.

Hennes betydelse ligger kanske främst på det sociala området. Det utpräglade pedagogiska i hennes läggning har kommit henne att i stor utsträckning åtaga sig föreläsarskans roll. Från talarstolen och i bokform har doktor Widerströms föreläsningar i sexualhygien gått ut till de svenska kvinnorna

och gjort mycken nytta. Det var naturligt att doktor Widerström skulle bli tagen i anspråk som representant för kvinnorna. Må vi här endast nämna hennes ordförandeskap i Akademiskt bildade kvinnors förening och hennes inval i Stockholms stadsfullmäktige 1912. Med skolorna i Stockholm har doktor Widerström länge stått i kontakt, dels som läkare i Wallinska skolan, dels under någon tid som inspektor för Deffhowska skolan. Hon har också varit ledamot af Klara skolråd under en följd af år och är sedan 1909 ledamot af öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor. I denna sistnämnda egenskap har doktor Widerström genomdrifvit inrättande af taksolor för tuberkulösa barn efter amerikanskt mönster.

Idun bragte på 50-årsdagen en hyllning till Sveriges första kvinnliga läkare och kan nu endast upprepa de varma lyckönskningar vi då af fullt hjärta uttalade.

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

Fröken Augusta Brunius, mångårig kassör hos Stockholms folkskoleledningen har i dagarna fyllt 50 år och blef då föremål för en väcker hyllning. Direktionens ordförande, regeringsrådet H. Palmgren framförde till fröken Brunius direktionens och dess tjänstemäns tack för nitiskt och pliktstroget arbete. Därefter överlämnades från direktionen ett guldur med kedja af guld samt en kristallvas fylld med blommor.

Femtio år fyllde den sista november fru Siri Forsell, föreståndarinnan för Holmens intressekontor i Norrköping och innehafvarinna af Grisslehamns välkända pensionat, för att blott nämna fru Forsells nuvarande befattningar. Siri Forsell hör nämligen till det slags människor, som ha ett outtömligt begär att pröfva sina krafter på olika verksamhetsområden, och har alltid med friskt mod och ofast med

framgång försökt sig på snart sagdt allt hvad en arbetskraftig och tillfagsen kvinna kan taga sig för, från gobelängarbeten och porslinsmålning i stor skala till rösträttsföredrag och socialt arbete. Som pensionatsvärdinna debuterade hon vid Kolåsens vackra turisthotell i Jämtland år 1900 och innehade sedan under åtskilliga år järnvägshotellet i Gällivara samt senare Grandhotell i Örebro. Under Örebrotiden var hon sekreterare i stadens rösträttsförening och verksam som föredragshållerska i landsorten i olika sociala ämnen. Efter att ha utbytt hotellet i Örebro mot ett sommarpensionat i Grisslehamn och under 1914 ha deltagit i hjälpbyråernas arbete i Stockholm, fungerade fru Forsell någon tid som föreståndarinnan för Aseas intressekontor i Vesterås och startade nu i höst ett intressekontor för Holmens bruk i Norrköping, där en af hennes söner är anställd.

Augusta Brunius.

Siri Forsell.

DET ÄR EN VILDROMANTISK TRAKT BERGSLAGEN, och den som står i kontakt med folket och naturen där och äger berättargåfvan — den har en rik fyndort att hämta stoff ifrån och göra diktverk af. Hjalmar Bergman har sedan flera år inmutat området och genom sina Komedier i Bergslagen belyst en sida af svenskt bygde- och småstadslif, som dessförinnan hållits tämligen obeaktad. I hans från Albert Bonniers förlag utkomna *Knuts mässomarknad* möter läsaren en ny färgglad och mustig skildring af bergslagsstaden och dess familjers umgänge med hvarandra under de dramatiskt rörliga marknadsdagarna i längesedan förfluten tid. Både miljön och människorna äro målade med bred pensel; författaren besitter alltfört ett osvikligt godt humör och där så kräfs en satir, som för tanken till gamle Holberg. Däremot kunde vara åtskilligt att anmärka på själva kompositionen, ty det myllrar af figurer och upptåg, hvilka blandas huller om buller som bitarne i ett kaleidoskop. Det fordras en ej ringa ansträngning att följa deras zig-zaggång i berättelsens väf, men det må å andra sidan medgifvas att promenaden lönar sig tack vare ciceronskapet af författarens rika inbillning och berättarförmåga.

Afven Ludvig Nordström bidrager i år att rikta svensk novellistik. Hans nya arbete heter *Idyller från kungariket Öbacka*, och innehåller en ansenlig samling historier, af hvilka några kännetecknas af en sinnets värme och en optimism, som antyda, att nya strängar börjat vibrera i diktarens inre — eller om de funnits länge, nu skälfa af en djupare klang. Men i ordet idyller ligger dessutom en god dosis förstucken ironi, som här och hvar slår upp i flamma. Skissen Giss-Pär ger exempelvis en frän bild af hur barmhärtigheten och rättfärdigheten manifesteras sig i det Öbackiska samhället. — Porthvalfvet, genom hvilket man stiger in i författarens inbillningskomplex, har dock inte fullt samma tilltalande arkitektur som interiörerna; detta nådiga, halft mästrande tillgodotagande af gudsidén, som förekommer i *”Evhjertsbössan”*, är naturligtvis något för författaren helt individuellt och bör därför icke missförstås. Hans gudskyrd är antagligen ärligare än många, hvilkas yttre åthäfvor signalera det kristliga sinnelaget. Men det finns likafullt något i själva gesten och tonen, som stöter — det är kanske afsedt att vara stiloriginalitet, människans kontakt med Gud inställd under en ny synvinkel eller kanske rent af någon kubistisk fint, litterärt tillämpad, hvad vet jag. Manéren ha ju så förvillande många former. Faktum kvarstår emellertid, att ämnet och dess behandling skria mot hvarandra och att boken skulle vunnit afsevärdt, om förf:n gjort upp sitt religiösa mellanhafvande med sin himmelske farbror på sidan om offentligheten. Ty bortsett från detta filosoferande förspel, där gäckeriet leker kurragömma med läsaren, innehåller *Idyller från kungariket Öbacka* förträffliga skildringar, syftande att väcka människors goda böjelser till lif och verksamhet och varsko dem beträffande det dåliga i deras natur — något som verklig diktkonst i alla tider haft till en af sina förnämsta uppgifter. —

Serien reseskildringar *Under Indiens himmel* af Fia Ohman, hvilken under detta år publicerats i *Idun*, tillvann sig en sådan popularitet, att förlagsfirman Ahlén & Åkerlund nu utgifvit artiklarne i bokform och beledsagat dem med reproduktioner efter samtliga fotografier, som förut återgifvits i våra spalter. Volymen är lika elegant som läsvärd och skall helt visst icke förbigås, då det gäller att välja en presentbok ur det rika litteraturflödet på boklädsdiskarna.

Bland memoarer och minnesbilder, som utkommit de senaste veckorna, hinna vi för ögon-

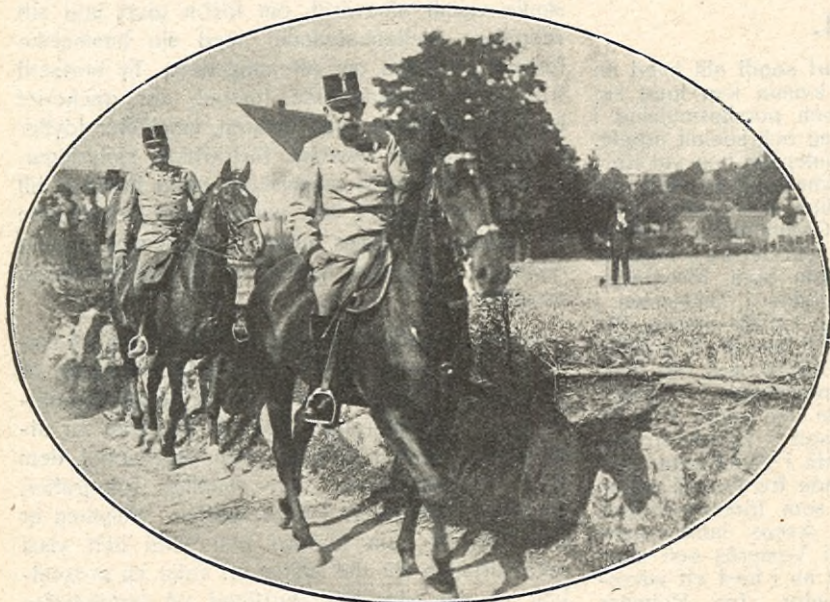

Ärkeherzoginnan Sophie med kejsar Franz Joseph I som barn.

blicket blott påpeka fru Lillie Hegermann-Lindencrones Diplomalif, en ministerfrus minnen från societetslivet i Washington, Rom, Stockholm, Paris och Berlin, (Lars Hökerbergs förlag),

Man har ett obestridligt nöje af att läsa dessa lätt och spirituellt nedkastade skisser, som förflytta oss mellan furste- och presidentfamiljer såväl i den nya som den gamla världen. Äfven från det svenska hofvet lämnas intressanta interiörer, ty envoyén Hegerman-Lindencrone och hans fru fillhörde Stockholms diplomatiska kår från 1890—1897. Sällskapslivets företeelser spela en stor roll i boken, men skildringarne bli aldrig tröttnande, ty dels skrifver författarinnan en ledig prosa, dels strör hon in en rikedom af

anekdotiska smådrag om furstar och andra illustra personligheter, med hvilka hennes ställning som diplomatfru förde henne tillsammans. Sålunda stiftar hon bekantskap med Brigham Young, mormonernas öfverstepräst i Saltsjöstaden, om hvilken personlighet hon säger, att han numera måste anses som änke-man, eftersom han en-

Kejsar Franz Joseph I och ärkeherlig Friedrich af Österrike-Ungern under en fältmanöver.

Dödmässan öfver kejsar Franz Joseph I i katolska kyrkan i Stoc

Stockholm den 30 november. Teckning för Idun af C. A. Olausson.

Kejsar Karl I af Österrike-Ungern med sin äldste son, nuvarande kronprinsen Franz Joseph Otto.

dast har 27 hustrur, af hvilka fru Amelia för öfverkommandot, "de andra sitta med armarna i kors i gungstolarna i sina tomma rum och tugga afundsjukans sega tuggummi". Ibsen och Liszt träffar hon i Italien, Björnson i Paris, umgås intimt med kungahusen i Stockholm och Rom och med det kejsarliga hovet i Berlin o. s. v.

Som hon besitter en liflig iakttagelseförmåga och ett utprägladt sinne för humor och stoffet aldrig tryter, håller hon utan svårighet läsarens intresse fångat. En hel del porträtt illustrera boken. Bilden af Edvard Grieg visar att den store tonskalden måtte ha undergått en öfverraskande förändring under sina sista år, förlorat sina yfviga mustascher och sitt svallande hår bl. a. En tvillingbror till Ole Bull kunde möjligen ha sett ut så där. Men som ett konterfej af Grieg är porträttet gåtfullt.
E. H-N.

Tre fredsböcker.

Den hvita narcissen, roman af Elsa Söderberg, Stockholm, Svenska Andelsförlaget. — En dröm af Anna Lenah Elgström, Stockholm. Svenska Andelsförlaget. — Poul Bjerre: Freds-

Kejsar Karl I som tronföljare med sin gemål under deras smekmånad i Semmering. — Berliner Ill. Gesellschaft foto.

kongressen, läsdrama i tre akter. Stockholm, svenska Andelsförlaget.

Dessa tre volymer ha det gemensamt, att de litterärt behandla aktuella problem. Förtjänsten hos Elsa Söderbergs Den hvita narcissen ligger främst i att den har en ton af varm kvinnlighet, af känsla för lidandet i världen utan att tonen någonsin blir sentimental och att den kommer med ett positivt förslag att väcka fredsviljan hos skolungdomen. Historien rör sig om en ung svensk flicka med gammalt krigarblod i ådrorna, som blifvit gift med en engelsman och som får upplefva att hennes make utkallas i kriget bland de första. Han kommer hem på permission, visserligen osårad, men stämplad af krigsfasan, och hans erfarenhet från skyttegravnen kommer honom att reagera starkt mot det svulstiga krigsförhållande, som möter honom på vissa håll i hans hustrus fädernesland. I arbetet för väckande af en fredsoption finner den unga svenska frun en lisa för sin ständiga oro för mannen. Slutligen återfår hon honom som invalid och han förenar sina ansträngningar med hennes för det gemensamma målet: freden, mänsklighetens broderskap.

Ett tidsdokument har Anna Lenah Elgström framlagt med broschyren En dröm. Författarinnan har här samlat uttalanden ur dagspressen af en del kända svenskar, som gjort sig bemärkta för allt annat än fredsfiver. Hon tänker sig en marsinvånare, plötsligt försatt i ett sällskap högtintellektuella svenskar, som kring ett festligt middagsbord diskutera världskrig — en oerhördt vanlig företeelse i dessa dagar. Dessa den svenska intelligensens elittrupper, som uttala sig om kriget, äro redaktören för Nya Dagligt Allehanda, herr Ljungh, docenten Böök och herrar Gustaf Stridsberg och Carl G. Laurin samt Bengt Berg. Fru Elgström har gjort sig mödan att samla dessa herrars uttalanden i dagspressen och ger nu genom sitt språkrör, den främmande gästen från en annan planet, en kritik af hvad en del af krigsviljan i vårt land serverat folket genom dess press. Det är mycket intressant att få en överskådlig bild af de fraser, som dessa försök till försvar och förklaring af kriget som företeelse åstadkommit. Författarinnans mening uttryckes bäst med hennes egna ord: "Fredsvännerna vilja lägga grunden under Rätten så säkra i framtiden att alla skola bli villiga att låta sitt lif för den — men endast den!"

— Det är ingen konst att förtryta och klaga sin nöd, men det är konst att bota henne, det gamla ordet af svensk stoicism kommer en i tankarna, då man läser Fredskongressen af Poul Bjerre. I detta drama har författaren sökt nå bortom de förvirrande världshändelsernas tumult. Det nya Jerusalem skymtar ofvan syndafloden, det har tagit gestalt i ett pånyttfödt Europa, som utgår ur ett andens genombrott. Den högstående europeiska intelligensen, som före kriget utgjorde ett slags hemligt brödraskap, men som nu splittrats i hundratals skärfvor som en sönderlagen spegel, skall uppstå på nytt och gjuta sin tro i massorna. Detta är grundtanken i Fredskongressen. Men den handlar om ett vanmäktigt försök, om små människor, fyllda af egoistiska hänsyn och partisympunkter. Två gestalter framstå ur vimplen af de många bipersonerna, som författaren hopat omkring hufvudhandlingen, den ena är Ruth Widal, en modern kvinna, socialt verksam och ideellt vaken för fredsrörelserna i tiden. Hon är den mest individualiserade af dramats figurer, spontan i sin rättmätiga vrede öfver småsinnet och spekulationslustan, som likt giftigt gräs växt upp i de neutrala länderna under kriget. Ruth Widal är en af dessa moderna kvinnor, som trots inre sönderlitenhet ändå bevarat förmågan af hänförelse för en stor sak. Som hennes motpart

Förslag till staty öfver kejsarinnan Elisabeth af Österrike.

står Fabian Block, mindre klart och fast tecknad än Ruth, men delvis ett språkrör för författaren själf. En europeismens representant i Sverige, dömd att öfverröstas af dem, som massorna lyssna till af fröghet och vana — ännu så länge. Poul Bjerre har bevarat tron på framtiden och gifvit denna sin tro ett vackert uttryck i Fredskongressen, som trots sin starkt satiriska färg, dock ger intrycket af en stark optimism.

Barn- och ungdomslitteratur.

Folksagosamlingar.

EN FORETEELSE AF ENBART GLADJANDE art på ungdomslitteraturens område är det återvaknande intresset för de gamla folksagorna. Man tycks småningom såväl inom föräldra- som förläggarkretsar ha kommit underfund med att folksagan är den naturliga "roliga boken" för 7-10-åringar och att endast ett ringa fåtal af s. k. moderna sagor i värde nå upp till dessa diktalster, skapade under en tid då hela naturen var besjälad, fylld af levande väsen, då "det ovanliga var det vanliga, underverket — brottet mot naturlagarna — det naturliga".

Till julen 1915 utkommo ej mindre än åtta folksagosamlingar, de flesta dock nya upplagor af gamla samlingar. I år ger Norstedtska förlaget ut nya upplagor af andra delen af Hyltén-Cavallius och Stephens svenska folksagor samt Laboulayes Blå sagor, som först i denna edition fått behålla sitt vackra namn, Beijerska förlaget utsänder en ny upplaga af den berömda Grundtvigska samlingen och Sagaserien bjuder på en tredje samling Tusen och en natt-sagor. Dessutom ger Elias Grip på Bergvalls förlag ut en serie Skämtsagor och historier från olika länder, som han sammansatt under titeln Folkhumor.

Tillsammans med de folksagosamlingar vi ägde förut — jag påminner exempelvis om de i Saga serien särskildt för mindre barn förträffligt lämpade sagovolymerna från olika länder ända till Japan och Indien, om de nu till betydligt nedsatta pris tillgängliga Hauffska och Perraultska samlingarna i Norstedtska ungdomsbiblioteket samt om den af barn mycket älskade Richard Bergströmska samlingen I sagans rosengårdar på Beijers förlag — är antalet ganska afsevärdt, och fråga är väl, om inte, såvida ej far och mor se upp, det kommer att hända, att tio-åringen, när han kastar sig öfver sin nya sagobok, besviken finner, att den innehåller nästan samma sagor som den gamla. Ty det är ju så, att samma eller liknande motiv ingå i en mängd folksagor, och intresset att iakttaga de olika dräkter, i hvilken sagan uppträder i olika länder, hvilket ju kan vara mycket starkt hos vuxna människor,

finnes ej hos barnen — för dem är sagan ej en litterär produkt utan rena verkligheten. Alla som berättat sagor för små barn, veta exempelvis, att för dem idealet af en sagoberättelse är att ej på någon punkt afvika från den form, hvori sagan serverats.

Några af de främsta fordringarna på en folksagosamling äro väl de, att urvalet skall vara gjort med smak och omsorg — sagor med skräck-, grymhets- och djäfvulsmotiv böra hållas fjärran från mindre barn — att goda, ursprungliga, breda varianter lagts till grund för berättandet och att den språkliga formen skall vara fri både från tung, inkrånglad meningsbildning och sötaktiga utbroderingar. Därjämte skola illustrationerna, om sådana förekomma, hvilket ingalunda är nödvändigt, vara sådana, att de verkligen förstärka intrycken och ej försvaga dem, och så skall papperet och bandet vara af bästa kvalitet; en sagobok af det rätta slaget vill man ju både kunna handtera ordentligt och bevara, tills man blir vuxen. En riktig, tjock sagobok kan knappast vara billig — åtminstone ej i dessa tider. Ifråga om ett par af de allra bästa sagosamlingar vi äga, Svenska folksagor och Asbjörnsen och Moes sagor, båda redigerade af Gurli Linder och utkomna i julis på Bonniers förlag, kan man ej annat än beklaga utstyrelsen i hvitt, hur enkel och vacker den än må vara, helst som pärmarna äfven i öfrigt äro allt annat än hållbara.

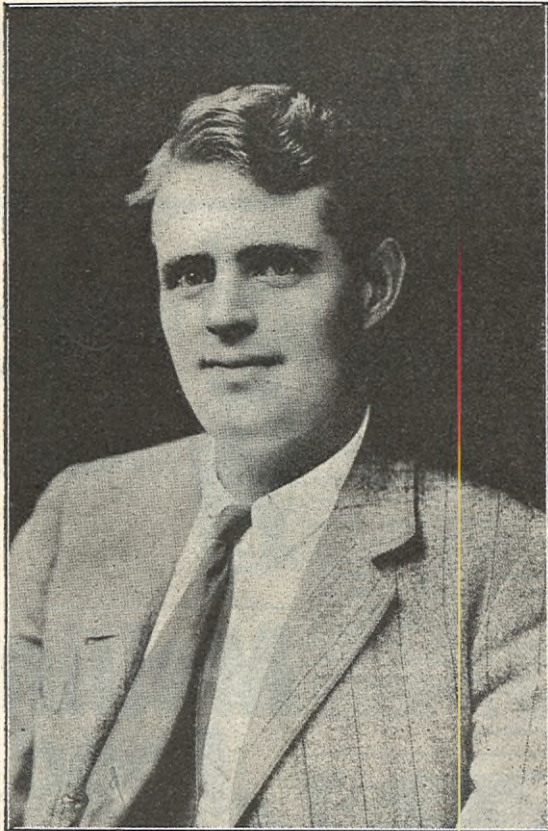
Bland de nya folksagosamlingarna torde såväl Hyltén-Cavallius — Stephens som Laboulayes och Grundtvigs vackra många vackra minnen till lif hos dem, som läst dem i sin barndom. Högsta literära värdet äger gifvelvis den Grundtvigska samlingen med sin äkta sagoromantik och verkliga folkton, men fråga är väl, om ej vår tids barn bättre förstå sig på den Hyltén-Cavalliuska samlingen, som nu föreligger i bearbetning af Elsa Djurklou-Aschan med teckningar af Egon Lundgren. Särskildt hvad senare delen beträffar har, synes det mig, utgifvarinnan lyckats väl i sin förenkling af stilen och utmönstring af arkaiserande uttryck. Därtill kommer textens uppdelning i ett större antal stycken, moderniseringen på skiljeteckensområdet m. m., det mesta småsaker i och för sig, men småsaker, som tillsammans göra, att äfven mindre barn bestämdt ögonblickligen komma att finna, att boken "ser förfärligt rolig ut".

Därtill kommer så en präktig, stor stil och gedigen, smakfull utstyrelse. — Man skulle önskat, att de Grundtvigska sagorna, af hvilka en hel del i den form de här föreligga, äro nya för vår tids barn, hade underkastats en liknande bearbetning. Några af dessa Grundtvigska sagor äro vänner till oss från H. C. Andersens sagorna, t. ex. "För tre skilling" och "Den svarta skolan". — Laboulayes Blå sagor, samlade från olika länder, innehålla åtskilliga verkliga pärlor på området, t. ex. den betagande vackra och djupa Lifvets slott och den skälmiska Flickan, som var klokare än kejsaren. För en del barn är flertalet af dessa sagor bekanta genom H. Gyllanders skickligt gjorda bearbetning af dem i Sagobiblioteket. Man har emellertid all anledning att vara glad öfver att se de nu af Norstedtska förlaget presenteras i fullständigare skick; det är ju klart, att en del vackra och färgrika detaljer måst utlämnas i bearbetningen. Sådana sagorna nu föreligga i öfersättning af Elisa Adelsköld, äro de fullt tillgängliga för nio-tio-åringar. Äfven i fråga om denna sagosamling förtjänar förlaget mention för det goda papperet, den enkla, smakfulla utstyrelsen.

Sagobibliotekets nya Tusen och en nattsamling, utgifna af Anna Wahlenberg, stå lika högt som de båda föregående af samma hand. I själfva verket når ingen svensk Tusen och en nattsamling upp till Saga-serien. Önskligt hade dock varit, att i den nu utkomna delen meningsbildningen här och där varit enklare. Sagoböckerna höra ju alldeles särskildt hemma hos 7-9-åringarna, då läsfärdigheten ännu ej är så stor.

Lektor Elias Grips Folkhumor bildar en grupp för sig. Det är en väl redigerad samling af gamla mer eller mindre kända skämtsagor. Anstößligt skämt och grofheter ha aflägsnats, utan att folkhumorn i sagorna blifvit lidande därpå. Unga och gamla ha lika mycken glädje af de lustiga historierna, de kvicka och roliga infallen. Boken hade varit förtjänt af en solidare utstyrelse.

MARIE LOUISE GAGNER.

Jack London.

Martin Eden.

Sjömännens som skref sig till världsrykte.

"JAG BEGYNNER ETT FÖRETAG, SOM aldrig ägt någon motsvarighet och som fullbordadt aldrig skall finna någon efterföljare. Jag vill för mina likar framställa en människa i naturens fulla sanning; och denna människa skall vara jag".

Med något af denna rousseauanska känsla af att kunna skänka mänskligheten nytt, tror jag att Jack London gick till sitt livsverk. Han var tillräckligt — icke obildad kanhända, men i amerikansk expressfart själfbildad — för att icke ana djupet af en Salomos eviga ordstaf. Han hade upptäckt en frisk, en mycket märkvärdig sanning: Darwins, det naturliga urvalets. Och som Nietzsche varit den förste att omsätta denna upptäckt i moralisk värdesättning, att utbyta det gamla: gut und böse mot det fysiologiskt riktigare gut und schlecht, som Nietzsche varit darwinismens filosof, så ville han, tänker jag mig, bli dess diktare, dess åskådliggörare i mänskligt lif. Han ville framställa en människa i naturens fulla sanning.

Och han skapade det sällsamma, i mycket enastående verket *Före Adam*, med sin primitivt doftande sensualism — vidt skild från det omsorgsfullt filtrerade erotiska thevatten han funnit för godt att sedermera bjuda sin ofantliga anglosachsiska publik — med sina visionära urskogsbilder, med sin mardrömskräck och sina vildmarkssyner. Han pretenderade inför läsaren att lefva ett dubbel-lif: det ena den ryktbare författarens i villan Måndalen, det andra Hängöras farofyllda grottäventyr under det ständiga lifshotet från Rödöga, Sabeltand och eldfolket. För min del är jag inte säker på att inte det sistnämnda för honom varit det verkligaste.

Han hade, som en krönikeskriivare sagt, en gymnasists fantasi och hvad som inte roade denna gosshjärna, blef trä i hans framställning... Kanske var det just detta som skapade hans enorma popularitet inom den anglosachsiska världen. Mätte den bara få några fler så geniala gymnasister.

Som så många andra författare, hvilka plötsligt finna sig i besittning af en världsmarknad, lät han locka sig till öfverproduk-

tion. De äfventyrsböcker med arktiska motiv som han lämnat efter sig — af typen Varg-Larsen eller den så misslyckadt rubricerade "Skriet från vildmarken" (i stället för *Vildmarken ropar*) — skall jag i detta sammanhang be att få lämna åt sitt värde. Jag är nog inte tillräckligt jägare, friluftsmänniska och hundkännare för att fullt kunna uppskatta dem. Här blott säga några ord om två böcker, där Jack London skildrar människan — den enda människa någon fullt ingående och pålitligt kan skildra — sig själf, nämligen.

Det är i "Martin Eden" och dess tendentiösa parallell, "John Finkelman".

Och hans uppriktighet är det, som gör dem så intressanta. Han tillhör, som Rousseau, de stora och hänsynslösa biktarna. Det torde vara rätt enastående att en man så obeslöjad (han har inte ens brytt sig om att ändra sin hustrus förnamn) i jagform skildrar hur alkoholet blir hufvudfaktor i ett människolif.

Det dominerande motivet i Martin Eden, är den sunda och primitiva människonaturens sammanstötning med kulturen — med och utan citationstecken. Som Jack London själf är också hans alter ego sjöman, (namnet är lånadt af en svensk kamrat) äfventyrare, utgången ur den klass som inte minst i det demokratiska U. S. A. är afstängd från lifvets förfining. Han kommer emellertid i beröring med en ung dam af bästa familj, och med denna — högst platoniska och svärmiska kärlek, naturligtvis — börjar för honom ett nytt lif. För att göra sig värdig henne, måste han bli en bildad man. Och han spottar i näfvarna och griper sig an med denna uppgift med samma oförtrutenhet som han förut utvecklaf i slagsmålen med mexikanare och kineser. Att börja med skaffar han sig inte mindre än fyra kort till det kommunala biblioteket i Oakland. Men det dröjer inte länge förän han gör samma erfarenhet som den store Vinje uttryckt i strofen:

Ett haf af kunskap såg han liksom jäsa,
han ville ösa ur det med att läsa.
Han öste tills det blef för ögat svart,
men tyckte ständigt att det större vardt.

Dagen räcker inte längre till för honom. Han sliger upp klockan fem för att börja på nytt och grämer sig öfver att han ändå måste sofva bort en femtedel af dygnet... Samtidigt är han gripen af skapandets feber. Han har bestämdt sig för ett nytt yrke: författarens. Med grammatikan och stilistiken vid sidan skriver och renskriver han långa historier från den värld han känner: pärlfiskarnas och sjömannens. Han får dem ständigt tillbaka från de stora magasinerna, men han tappar inte därför modet. Hans obrukade psykiska energi, understödd af en järnfysik, tycks ha omäliga fonder. Svårigheten är bara att skaffa pengar till porton...

Han är fullkomligt öfvertygad, att all lifvets visdom står att få i böckerna. När hans dyrkade Ruth en dag anmodar honom att komma och hälsa på, går han till biblioteket för att se efter inom hvilken tid det passar sig att begagna sig af en dylik inbjudan...

Så kommer efter allt slitet en dag framgången. *Transcontinental Monthly* betalar hundra dollars för det första manuskript han inte får retur. Och sedan går det med lavinens fart. Om ett par år öfverbjudas hvarandra tidningarna om de historier som legat i deras papperskorgar. Ytterligare ett par år, och den forne sjömannen finner sig i besittning af ett världsnamn, sådant det förunnats ytterst få före sitt fyrtionde år.

Rikedomen har kommit, men inte lyckan.

Ty — i samma ögonblick slaget är vunnet kommer trötheten och reaktionen. Arbets-hågen är släckt, läslusten likaså. Autodiktaken har börjat ana all kunskaps relativitet, tänkandets olösliga motsatser.

Den kufvade naturen tar ut sin rätt.

Och han besluter sig för en resa till Söderhafsoarna... På ångarens däck ligger han trött i en korgstol med ett magasin, och undrar hur folk gitter skriva så mycket. Ibland går han fram mot fören och betraktar sina forna yrkesbröder, minnes vemodigt hur han afundats passagerarna på promenaddäcken deras paradiset. Återvända till skansen kan han ej längre och där han är känner han blott leda. Återstår bara en lösning: en ljum natt glider han genom hyttfönstret ut i Stilla Oceanen.

ARTUR MOLLER.

Julglädje åt vår kustbevakning.

Vi närma oss mer och mer en tid, då man litet hvar mer än annars under årets lopp känner sig manad att vara medmänniskor till glädje. — Julens betydelsefulla högtid stundar — för många en tid af ostörd hvila och orubbad sinnesro, för andra åter en sådan utan afbrott i arbetet, utan uppskof i det dagliga slitet för brödet liksom för landets försvar. Ibland de senare torde inga vara mera förljanta af att uppmärksammas än de, hvilka i dessa oroliga och bekymmersamma dagar verksammast bidraga till att freda våra kuster för främmande intrång, skydda handel och sjöfart, liksom vårt frängande mer och mer ökade behof af livsmedelstillförsel, och som i första hand söka att värna om vår neutralitet. Folket vid kustbevakningen: på jagare, torped- och undervattenbåtar, hvilka, mer eller mindre utsatta för faror af olika slag, i storm och snöyra, mörker och köld, äfven under julen måste vaka öfver landets säkerhet till sjöss, äro åter de, som vid denna högtid i främsta rummet äro värde uppmuntran. Och våga vi därför vädja till allmänhetens välvilja att genom gåfvor bereda också dem en så vidt möjligt god och glad jul. Undertecknade mottaga för detta ändamål med största tacksamhet penningbelopp, jultidningar samt tobak af olika slag, för hvilket allt kommer att i pressen efter jul redovisas.

Kvinnoförbundets för Sveriges Sjöförsvar styrelse.

Antonie Relfig, f. von-Eckermann, Ordförande, Sturegatan 24. Coralie Elliot, f. Pålman, Sekreterare, Rådmanngatan 8. Maria Ankers, f. Rundgren, Skeppsholmen 3. Lizinka Dyrssen, f. af Ugglas, Skeppsholmen 2. Ellen Fallenius, f. Bjerre, Jungfrugatan 6. Elin Linder, f. Pfeiff, Djursholm. Ellen Richert, f. af Billbergh, Hjorthagsvägen 13. Hilma Wester, f. Ramstedt, Skeppsholmen 9. Anna Balck, f. Forsberg, v. ordförande, Strandvägen 17. Elin Ericson, f. Gadelius, Kassa-författare, Valhallavägen 93. Maria Borgström, f. Hjort, Kungsholms torg 8. Elisabeth Ekelund, f. Ehrnberg, Djursholm. Ellen Isberg, f. Lundqvist, Osby-Djursholm. Annie Lindman, f. Almström, V. Trädgårdsgatan 7. Malin Unger, f. Axell, Strandvägen 1. Essie Wrangel, f. Ericson, Vaxholms fort.

Andra dragningen i musikernas lotteri.

I DET KUNGL. MAJ:T OCH O. A. BEVILJADE lotteriet till förmån för Sv. Musikerförbundets ålderdomshem och understöds-kassor, har i dagarna utkommit lottsedlar till andra dragningen. Bland de synnerligen värdefulla vinsterna märkes: Villa om 4 rum och kök vid Appelvikens i Stockholm, inredd med alla moderna bekvämligheter. Landt-egendom, 15 tld bördig åker och skogsmark med boningshus, ladugård för tre kor och häst m. m., 40 min. resa från Stockholm. Dessutom finnes möblemang för tre rum, den obligatoriska automobilen och motorbåten saknas ej heller, samt ett charmant juvelgarnityr i briljanter. Bland öfriga högre vinster bemärkes konsertflygel, motorcykel med sidvagn, salongsmöbel, helförgylld, bord-silfver i schatull, piano af mahogny, Huskvarna motorcykel, linneutstyrel med mahognyskåp m. m. Vinstvärdet öfverstiger 120,000 kronor, fördelat på 7,000 vinster. Dragning sker omedelbart som lotterna slutsåts, hvilket att döma af de gedigna vinsterna ej torde dröja allt för länge. Lott-priset är 2 kr. Musikerförbundets ordf. herr C. G. Lemon står fortfarande såsom lotteiets för-ståndare.

Ett nytt sätt att läsa

tidningar är att läsa endast det som har intresse för Eder. Hade Ni gjort det så hade Ni också vetat att Brio har kommit. Alla förväna sig över dess **fullkomligt enastående smak och arom.** Denna idealiska ersättning måste Ni genast försöka. Den finnes överallt i paket å 75 och 40 öre och tillverkas vid Brio-Kaffefabriken, Nyköping.

NU är tiden inne att förnyaprenumerationen på Idun för år 1917, om Ni önskar att tidningen utan afbrott skall komma Eder tillhanda på det nya året. Läs Redaktionen meddelande i veckans nummer om Iduns 30:de årgång! Prenumerera sedan **1917!** på Idun

Recept å Fling-kakor af Svalöfs Kornflingor.

- 3 hg. smör
- 1/2 kkp. socker
- 3 hg. kornflingor
- 1 hg. hvetemjöl

Beredning: Smöret röres tillsammans med sockret, tills det blir hvitt och pösigt, då kornflingorna tillsätts. Sist inarbetas mjölet. Af degen formas därefter små runda kuler, hvilka gräddas vackert rostgula i medelmättig ugnsvärme.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.
FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 10-16 DEC. 1916.
SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; å-la-daube på gris med skarpås; mjölk; kaffe eller te. Middag: Späckad oxhare med brynt potatis, grönsaker och salader; kokt blomkål med hummerstufning; Moir's vingelé med mandelspån.
MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; strömmingslåda med stekt potatis; kaffe eller te. Middag: Kroketter af stekt kött med potatis; rabarbersoppa med skorpar utan jäst.
TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; risotta; mjölk; kaffe eller te. Middag: Angkokt torsk med äggstanning och potatis; majsenakräm med mjölk.
ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; po-

HUSMODERNS KALENDER 1917.

Dumbärlig för husmodrar.
Innehåller **fullständig almanack.** Rikhaltigt, allmännyttigt innehåll. Bemärkta författare. Rikt illustrerad. Upplysande. Instrukтив. Omväxlande. Lämplig julklapp! Pris: klotb. 1.50. Erh. i bokh. Omtyckt! Lättsåld! Högrab. i parti direkt från *Lindblads förlag, Uppsala.*

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
Grund. 1850 Karlsted Telefon 218 är Värmlands största och äldsta tidning.

JACOBSONS AFFÄR
FIRMAN ETABLERAD 1832.
HANDARBETEN, TAPISSERI M. M.
- Väsikänd. - Välsorterad. -
24 B Grevtureg., vid Tattersall.

Behagliga och välgörande äro

GAHNS

runda tvålar:

- Lavendeltvål**
- Hafremjöltvål**
- Tallbarrstvål**

tatisplättar med lingon; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Linsbullar med stekt lök och brynt potatis; rismjölspudding.
TORS DAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Brynt hvitkålssoppa med frikadeller; tunna pannkakor med sylt.
FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt risgrynskorv med lingon; mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttjärke med stuvade morötter; katrinplommonkräm med vispad grädda.
LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; gröt af kornflingor med mjölk och fruktkompott; omelett med svampstufning; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Kroppkakor med smält smör; sagsoppa med skorpar.

RECEPT:

A-la-daube på gris. Se Iduns kokbok nr 186.

Späckad oxhare (f. 6 pers.): 1 kg. oxhare, 1 hg. späck, 3 msk. smör (30 gr.), 1 tsk. salt (5 gr.),

litet hvitpeppar, 1/2 lit. kokande buljong.
Beredning: Oxharen, som bör ha hängt 4-8 dagar, alltefter årstiden torkas med en duk, urviden i hett vatten, späckas, ingnides med kryddorna och bindes, så att den får vacker form. Smöret brynes i en järnkastrull, köttet lägges i och brynes vackert på alla sidor, spädes med hälften af buljongen och sättes in i het ugn att steka omkring 3/4-1 tim., hvarunder det öses öfver hvar 10:de min. och spädes när så behöfves. Skäres i tunna skivor, lägges upp på varmt fat, öfvergjutes med ett par matskedar säs, garneras med persilja och grönsaker eller legumsalad i snäckor och serveras med afredd säs. Haren kan äfven spädas med grädda i stället för buljong, serveras då med brynt potatis och vinbärgelé

Moir's vin-gelé (f. 6-8 pers.). 1 paket Moir's gelépulver (omkr. 120 gr.), 3 msk. socker (45 gr.), saften af 1/2 citron, 4 dcl kokande vatten, 3 dcl. rhenskt vin eller shery.

Beredning: Gelépulvret, sockret, citronsaften och vattnet röras i en skål, tills pulver och socker äro upplösta, då vinet tillsättes och blandningen hålles i en stor eller flera små, vattensköldja och sockerbeströdda formar och får stelna på is 4-5 tim. Detta gelé kan med fördel färgas rött och användas till garnering af kall rispudding. En lätt, fin sockerkaka kan genomdränkas med detta gelé, som då bör värmas till omkring 60 gr. Geléet får därefter stelna. Kakan serveras hel eller skuren i skivor, med vispad grädda.

Kroketter af stekt kött (f. 6 pers.). 4 hg. benfritt, stekt kött af ox eller kalv, 1 burk champinjoner (1/4 lit.), 2 1/2 msk. smör (50 gr.), 4 msk. mjöl, 4 dcl. buljong, salt, hvitpeppar, 1 äggula.

Till panering: 2 msk. mjöl (20 gr.), 1 ägg, salt, 1 tsk. matolja. 1 dcl. stötta skorpar.
Till kokning: 1 kg. flottyr.
Beredning: Köttet skäres i fina tärningar. Champinjoner likaledes i tärningar eller tunna skivor och fräses i smöret, tills det är klart, då klämnes svampen upp med en sked, och mjölet fräses med smöret 2 min. Buljongen spädes på och säsen får koka 5 min. Köttet och svampen tillsättes jämte den uppvispade äggulan, och stuvningen får sjuda, hvarefter den afsmakas med kryddorna. Därefter slås stuvningen upp på ett flatt fat, som är väl smort med smör samt öfverstrykes på ytan, så att den ej hårdnar. Då massan är fullkomligt kall, tages därav med en sked portioner omkring 60 gr., som läggas på ett bakbord, bestrött med mjölet. Kroketterna rullas i mjölet och formas avlånga. De doppas i det hårdt vispade ägget, blandat med matolja och kryddorna. Rullas därefter i de fint stötta skorparna och får ligga 1 tim. att hårdna. De kokas därefter gulbruna i het flottyr och läggas på gräppapper att rinna af. Garneras med persilja och serveras mycket varma med steksås eller brun champinjonsås och ärter, om så önskas

Angkokt torsk med äggstanning (f. 6 pers.): 2 fiskar på 7 hg. st., 1/2 msk. ättika, 2 msk. salt (30 gr.).
Till formen: 1 msk. smör (20 gr.).
Äggstanning: 4 ägg, 3 dcl. gräddmjöl, 2 msk. finhackad persilja.

Beredning: Torsken bstrykes med ättika och skrapas väl från stjärten. Den rensas, sköljes mycket väl och torkas. Hufvudet och stjärten skäras af och användas ej. Fisken gnides med saltet, får ligga 2 tim., torkas väl, skäres i 4 cm. breda bitar tvärs öfver, hvilka läggas i en smörbestruken elfast form, hälst med lock, tillika med rommen och levern som sköljts och kokats i saltat vatten och skurits i bitar. Äggen vispas väl med mjölken, persiljan blandas i och äggstanningen hålles öfver fisken, locket lägges på eller öfverbindes formen med smörbestruket, dubbelt smörpapper. Anrättningen kokas i vattenbad i ugn omkring 40 min. eller tills fisken kännes mjuk. Den serveras ur formen med smält smör, tillsatt med citronsaff och kokt potatis.

Linsbullar (f. 6 pers.). 1 dcl. linsor, 4 dcl. vatten, 1 dcl. risgryn, 4 dcl. vatten, 75 gr. portug. lök, 2 msk. grädda, 2 1/2 msk. smör (50 gr.), 2 ägg, 2 dcl. stötta skorpar, 4 tsk. japansk soja, tomatpuré, salt, närsalt, 60 gr. smör (till steking).
Beredning: Linsorna sköljas

FERROL SINGER

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande af alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lätsmält fördrages det af den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet af största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tagas af såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM, STOCKHOLM.

Originalflaskor om 500 gram, Pris Kronor 2.25
BILLIGT! - Finnes å alla apotek - BILLIGT!

För hvitlackerung finnes ingen färg som bättre ägnar sig därtill än emaljfärgen **Chinamalack.** Hållbar, spegelblank, porslinshärd. Arsenikfri enl. nya giftstadgan. Tag inga mindrevärdiga efterapn. Svensk, med gulmedalj belönad tillverkning. Erhålles hos alla färghandlare. Fabrikanten: **Dorch, Bäcksin & Coos A.-B., Göteborg och Stockholm.**

Ekefors husmoderskola

å Värmdön, invid Stockholm, mottager för värtermen 15 jan.-1 juni elever till undervisning i alla ett hems göromål, linne- och klädsömnad samt tillskärning. Grundlig undervisning. Godt hemlif, varm, undertryg bostad. Tyska talöfningar. Piano o. språklektioner. Prospekt på begäran.

Agda Nordström, Greta Flodman.

Postadress: Klinten, Riks Skuru 29.

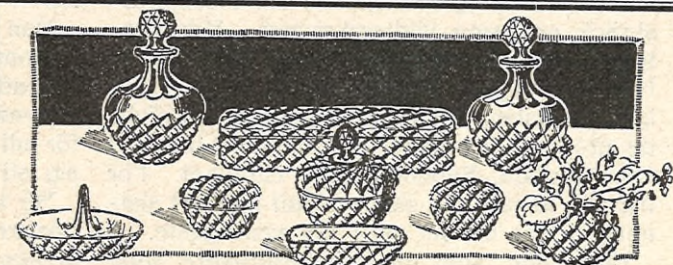
CLOETTAS GULD-CACAO

I vidstående förpackning säljes öfverallt!

Ett tjog ägg för 20

kan ingen köpa men **risgryn** för 20 öre (400 gr.) innehålla samma näringsvärde som **ETT TJOG ÄGG** (enligt Lifsmedelkommissionens broschyr).

Stor Julutställning av stilfulla Presentartiklar SVENSK KRISTALL.

Toilettgarnityr kompl. fr. Kr. 30:--.

Vackra Nyheter.

Alla prislägen.

DE SVENSKA KRISTALLGLASBRUKENS FÖRSÄLJNINGSMAGASIN.

20 Birger Jarlsgatan. Kungl. Hoflev. 5 Regeringsgatan.

OXYGENOL SALVA

Med vätesuperoxid

Mellin's Food

är bästa föda för svaga och klena barn i alla åldrar. Stärkelsefritt - lätsmält. Köpes i apotek, speci- och drogaffärer.

MER OCH MER

öfvertygas den ärade almänheten om att **VYV-TVÄLEN** är den fönemsta bland tvålar. Vyv-Tvälen säljes i hvarje välsorterad parfym- och herrekliperingsaffär. Österlin & Ulrikssons Kem.-Tekn. Fabrik, YSTAD.

Alla Bokvännen

böra skaffa sig A.-Bol. Bokhandlarnas Prisnedsättnings NYA KATALOG (N:o 2) med förteckning öfver

600 olika böcker

i nya exemplar till ungefär HALFVA PRISET. Ingen bör församma att begagna sig af detta enastående tillfälle till fördelaktiga bokinköp. Kataloger erhållas gratis och beställningar mottagas i alla boklädare.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
FÖRORDAF AV LÄKARE
vid allmän svaghet, nervositet, öfveranstängning och sömnlöshet.
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Aggra
Yogh-Margarin

DET NUMERA FÖRNÄMSTA HVETEMJÖLET
ÄR

KRISTALL PATENT

EN FREJATABLETT
lindrar den retsammaste hosta

SÄLJES I SKAR Å 30 ÖRE I PÅSAR Å 10 ÖRE

Sejon Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITE!

BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT
MED OFVANSTÄENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE

SYBEHÖRS - MANUFAKTUR - & KORTVARUAFÄRER.

och läggas kvällen förut i det vatten hvori de skola kokas. De få sedan koka 2 1/2-3 tim., eller tills de kännas mjuka; vid slutet af kokningen tillsättes grädden. Risgrönen sköljas, påsätts i kokande vatten och få koka mjuka. Löken skalas, hackas och brynes i smöret tillika med de stötta skorpona. Detta

blandas med de kokta linserna och riset, hvarefter alltsammans males genom köttkvarn. Massan uppbländas därefter med de uppvispade äggen och smaksättes med soja, tomatpuré, salt och närsalt. Är smeten för lös, tillsättes mera rifvebröd; i motsatt fall utspädes den med gräde. Färsen formas till runda bullar, som vändas i rifvebröd och stekas vackert gulbruna i smöret. Uppläggas på varmt serveringsfat, garneras med stekt lök, brynt potatis och persilja och serveras med afredd sås.

Köttthjärpe. Se Iduns kokbok bok n:r 635.

EN SERIE KVINNOÖDEN
berättade av
Nanna Lundh-Eriksson.

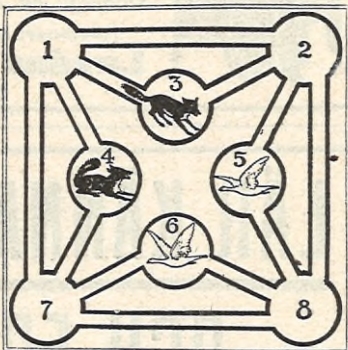
Häft. 4:50, inb. i blått klotband 6 kr.
Lyx-present-upplaga, tryckt å matt, tonfärgat konsttryckpapper, inb. i stulfullt band med guldsnitt, komponerat av **Lydia Skottsberg** Pris 7:50.

— — Vilken fin och tilltalande bok är det icke! *Köpings-Posten.*
»En serie porträtt-teckningar, utförda med smak och elegans.» *Stockholms-Tidningen.*
— — Bland jullitteraturen kan man knappast få tag i någonting, som så väl lämpar sig till julgåva.» *Svenska Morgonbladet.*
» — — En serie kvinnoöden, på ett verkningsfullt sätt inpassade i sin tids miljö och med de stora händelserna i vår historia som bakgrund.» *Svenska Dagbladet.*
»Ett arbete, som säkert kommer att uppmärksammas —. Med största intresse följer man dessa kvinnoöden genom höghet, glans och lycka men ofta också genom sorger och lidanden.» *J. L. i Folkst. Vän.*
» — — Författaren skildrar ledigt och underhållande våra drottningars öden från Gustav Vasas första gemål till drottning Desideria, nuvarande konungahusets stammöder. Boken innehåller en mängd intressanta drag ur dessas enskilda och offentliga liv, och genom densamma får man först och främst en god inblick i gångna tidens hovliv.» *Falkenbergs Tidning.*
» — — En elegisk ton dallrar och bävar snart sagt genom hela boken — ty där är icke bara glans och härlighet i kungaborgen. Betagande vacker är bilden av 'Liten Karin', högstämd är skildringen av den trofasta Katarina Jagellonica. Men alla bilderna vittna om en både fin och säker uppfattning, och även den mest tränade historiker skall förvisso finna något att lära av författarinns känsliga intuition. Jag skulle vilja kalla Nanna Lundh-Erikssons berättelser för elegiska sånger, som vi böra låta henne sjunga för oss och våra kära i stundande juletid. Särskilt vill jag som julgåva anbefalla den enastående vackra lyxupplaga, som förlaget låtit utgå vid sidan av den billigare upplagan.» *Dr O. Johansson i Nya Dagl. Alleh.*

MAGN. BERGVALLS FÖRLAG, STOCKHOLM

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 50.
RÄFVAR OCH GÄSS.

I gåtor anses ibland en dum gås lika slug som en listig räf, och nu skola vi visa hur gässen på teckningen kunna undkomma räfvorna. Betingelsen är att räfvorna och gässen röra sig turvis, först en räf, sedan en gås, från den ena cirkeln till den andra, och frågan är att visa i hur få drag deras ställning kan bli omvänd, så att gässen intaga räfvornas plats och vice versa.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 46.

0	2	0	3
0	5	3	5
0	1	0	1
5	5	2	4
2	0	4	1
4	1	5	1
3	0	2	1
4	4	2	2

Vid den företagna granskningen ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af Herr Gustaf Cassel, Mellansel. första pris och Fröken Elsa Persson, Lund, andra pris.

Anmärkning: Denna uppgift kan lösas på flera sätt med samma resultat.

Ny bok av en tidigare pristagarinna i Idun

En berättelse från vikingatiden:

Till Österland

Av **Aivva Uppström.**
Pris kr. 3:25.

Kompositionen och stilen i denna färgrika och friskt skrifna skildring med fornsvenskt ämne tyda på en redan avsevärd mognad i konsten att berättas organiskt och konkret... Hela skildringen är gjord med så mycken värme och osökt livfullhet, att man har nöje, ja vederkivelse av den från början till slut... Berättelsen om allhärjartinget och marknaden har en äkta typisk prägel, med fasta konturer och klara, bjärta färger — ett slags litterär motsvarighet till Carl Larssons präktiga Midvinterblot... Som ungdomsbok är denna berättelse särskilt lämplig, ty den uppbares alltigenom av en sund och ren anda, den är vacker, saklig och äskädlig.

Erik Norling i Aftonbladet.

En härlig skildring från den grå forntiden... Skildringen är rent mästerligt gjord, och här och där i boken påträffar man verkliga klenoder av stilistisk konst.

J. L.-n i Sv. Morgonbladet.

Hernes språk är lyckat, kärnfullt och korthugget, med ett gott tillvaratagande av de många mångfylla ord, som nu försvunnit ur vårt språk.

V. v. K. Söckh. Tia ingen.

En dylik bild av vikingaålderns svenska män och kvinnor förtjänar att ses av vår ungdom.

Nils Erdman i N. D. A.

I varje bokhandel och från
J. A. LINDBLADS FÖRLAG, Uppsala

Kärkommen boknyhet för damer
är »Handledning i dekorativ söm» av Svea Olson. Med 130 illustr. Häft. 1:50, klot. 2 kr. i bokh. och på Lindblads Förlag, Uppsala.

En diktsamling
af
Prins Wilhelm

SLÄCKTA FYRAR

Pris 3 kr.

En särskild upplaga om 300 ex. är tryckt å linnelumpapper och inb. i pergamentband.
Pris 7 kr.

P. A. Norstedt & Söners Förlag

I juletid
bekymras mängden över var de bästa och billigaste julklappsuppköpen skola göras Om vår stora praktkatalog finnes att tillgå, äro dessa bekymmer undanröjda, då katalogen innehåller alla de nyttiga och präktiga artiklar en familj kan behöva till julen. Katalogen sändes gratis ej faktfritt.

Ähln & Holm, Stockholm.

**RYSK
HEMSLÖJD**
GREFTUREGATAN 1

Ferrin

Fås på apoteken.
Bästa järnmedel
Utmärkt styrkande.
Apoteket Lejonet, Malmö.

En med största intresse
motsedd bok!

Boken om "Sverges Aspasia"

EMILIE HÖGQUIST

AV
Lilly Lindwall.
Med 20 planscher.

Utkommen överallt.
Ähln & Åkerlunds Förlags A.-B.

DAGBLADEN

ENGELHOLMS TIDNING

OGH

ÅSBO HÄRADERS TIDNING

äro de enda ortsorganen för Engelholms stad och de folkrika orterna i nordvästra Skåne (Klippan, Åstorp, Kullabygden, Båstad, Torekov m. fl.)

Utgifvas alla söckendagar. Upplaga 7,500 ex.

I hvarje svenskt hem bör finnas en

Husqvarna Symaskin.

Den betalar sig själv på kort tid.

3 **Aktuella nyheter för bildade kvinnor** **3**

Dimman
av
Selma Lagerlöf.
Pris 50 öre.

»En fredspredikan som få har Selma Lagerlöf gett oss i sin skildring »Dimman», som nu utkommit i synnerligen stilfull och originell utstyrelse av konstnärinnan G. Sellberg-Welamson.»
Östergötl. Dagbl.
»...man ser vem det gäller... den ädla författarinnan varnar oss.»
Nya Dagl. Alleh.
Den som köper och sprider dessa vackra skrifter understöjer kvinnans goda fredsarbete. Erhållas i alla boklädor och i parti från

Svenska Andelsförlaget, Stockholm C.

En dröm
av
Anna Lenah Elgström
En origieall skrift riktad mot Laurins, Bööks, Ljunglunds, Stridsbergs m. fl. maktfilosofi.
Pris 60 öre.

»...läsaren har roligt å författarinns lika träffsäkra som originella metod att ge krigshetsarna en klatsch.»
Jönköpings L. Tidn.
»Kvick och bra!»
Söndags-Nisse.

Fred.
En bok om kvinnornas insats för en varaktig fred av Selma Lagerlöf, Anna Klemm, Elin Wägner, Matilda Widegren. Obs! Illustrerad.
Pris 60 öre.

»Det vackra häftet talar verkligen om att det finns kvinnor som gjort något för att mitt under krigsorkanens bedövande dån och ohyggliga förstörelsearbete bereda väg för den framtidslycka som ligger i fred på jorden och människorna en god vilja. I sägen om Odekyrkan biktar Selma Lagerlöf krigseländets härjningar i en diktarsjäl... En djupt gripande beaknelse.»
Hertha.

Utställning & Försäljning i Johanna Brunssons
Praktiska Konstvävskola,

KUNGSGATAN 70.

pågår f. n. Ny vävkurs börjar 15 Jan. 1917.

**Gif
husets herre**

till vederkvickelse efter arbetet

Svend Fleurons

båda härliga böcker

De sista af sin stam

och

De röda jägarna

å 3.50 och 2.75.

Daniel Fallström säger om Fleurons författarskap, som pressen ägnat enstämmande varmaste lof-ord:

— "en ny upplevelse — en frisk dryck —"

Tjugu år i Spanien

af Oscar Fngs röm.

En spirituellt och gifvande framställning af hvad förf. upplevat i det sällsamma landet under intim beöring med kungafamiljen, societeten, den lärda och politiserande världen. Docenten Carl Skottsberg säger: *Det är en bestämd förlust att icke lära känna denna bok!*

Häft. 3.75. Eleg. inb. 5.50.

Bröllopsboken

de nygiftas vackra minnesbok. Eleg. inb. 4.75.

Gif pojkarna och flickorna:

På jakt efter en morbror af *Gustaf Lindwall*. En svensk pojkes äventyr i Amerika som sjöman, tidningspojke, skoputsare, fabriksarbetare m. m. En pigg, originell ny pojkbok i utmärkt utställning. Inbunden 2.75.

Krigets tekniska sagor af *Otto Witt*. Ingen pojke är för gammal att läsa dessa fyndiga beskrivningar af det moderna krigets vapen, deras konstruktion och verkningar. Kart. 2.25

Experimentboken 225 roande experiment och "trollkonster" med anvisning hur man själv tillverkar nödiga apparater. 3:de uppl. Häft. 1.75. Kart. 2.25.

Kemisk experimentbok 316 roande, lätta kemiska försök. 3:de uppl. Kart. 2.50

Dessa experimentböcker af Lektor *D. S. Hector* ge utmärkt sysselsättning!

Det stora skämtet. En berättelse om fyra kuggade vildbasare af *B. Girvin*, med teckningar af *J. Öman*.

Det är en glad och fyndigt hopkommen nyhet för 8-13-åringar. 1.75.

Farbror Harry af *Lady Macalister*. Prisbelönt! Med svenska teckningar. Kart. 1.75. Pojkarna sätta i gång en rolig liten detektivhistoria med oväntad utgång.

Erik och Saima af *Laura Fitinghoff*. Illustrerad. 2:a uppl. Kart. 1.75. Skolpojckarna livslevande med sina försvarsförbund, skolbedrägligheter, hundvalpar och retfulla syster.

Vådaskottet af *Laura Fitinghoff*. Illustrerad. 2:a uppl. Kart. 1.75. En i sitt vackra allvar glad bok med humoristiska inslag.

Lille Lapp Natti af *Laura Fitinghoff*. 2:a uppl. Illustr. Kart. 1.75. En älsklig och vacker flickbok för 8-13-åringar.

Anna-Stina och "Sipporna" af *Guðrun Spanne* med utsökt vackra ill. af *Annicka Öman*.

" — förtjänar en hedersplats på julklappsbordet — " 2:a uppl. 1.50.

Eugenie Beskow *Gammelmor Susegran* med utsökt illustrationer 1.50. *En bok om Greta och hennes djur*. 2:a uppl. 1.50.

Sagor och äventyr. 2:a uppl. 1.50.

8 förtjusande böcker för barn om 7-13 år i särdeles trellig utstyrel!

Amy Palm *Barnen på Broby*. 4:de uppl. 1.75. *Borta och hemma*. 4:de uppl. 1.50. *Greta och Vanda*. 4:de uppl. 1.50. *Ea sommarbudning på Sjövik*. 4:de uppl. 1.50. *Kusinerna på Våplinge*. 3:de uppl. 1.75. äro alla skolpojckars och skolflickors förtjusning!

En saga om lille Sven af *Thea Hökerberg*. 2:dra uppl. 1.25.

En älsklig saga med charmantia planscher av *Jenny Nyström*.

Lars Hökerbergs förlag.

Crème "Parba" och "Parba"-Tvål
göra huden len, mjuk och hvit.

Prima Engelska
**Antracitkol, Ångkol, Hushållskol,
Koks & Smideskol**
ständigt på lager till lägsta dagspriser.
Telefon: Namnanrop "Lavéns Kolimport"
Lavéns Kolimport A.-B.
17 Mälartorget 17

**LÄR KÄNNA ER SJÄLF
OCH ERT ÖDE!**

Fråga de nvrldsberömda sicilianske trollkarlen och vetenskapsmannen

Grefven af Cagliostro

om Er karaktär, Er lif och Er framtid i den nyttkomna, af honom författade spåboken

DITT ÖDES BOK

Med tillhjälp af ett sinnrikt system magiska cirklar kan man få alla väsentliga lifsfrågor besvarade i denna.

Ni kan t. ex. få svar på följande frågor:

Skall jag få åtnjuta god hälsa? Äro mina pengar säkert placerade? Hvilken är min största förtjänst? Hvilket är mitt största fel? Borde jag vara en smula kokett? Älskar han mig? Gör jag dumt i att gifta mig? Skall jag bli rik? Hur många barn skall jag få? Bedrager han mig? Hur många år har jag ännu kvar att leva?

Följande anekdot kan tjäna som exempel på hvilka släende svar Ni får ur

DITT ÖDES BOK

OM RUMÄNSKE MINISTERPRESIDENTEN innehaft *Ditt ödes Bok* och rådfrågadt den om hvar han egentligen hade mest sympatier är det tvivelaktigt, om han kastat sitt land i krig för någon af parternas skull.

Med frågan nr 84 kunde han ha frågat "Hvem älskar mig mest?"

Och med cirkel 2 hade han fått svaret:

"Den ene älskar dig inte mer än den andre."

Och om han förstätt vinken, hade boken onekligen varit billig (Kronor 2.75) . . .

Finnes i hvarje bokhandel.

A.-B. DAHLBERG & Co:s FÖRLAG :-: STOCKHOLM.

Albert Bonniers Julböcker:

Presentböcker:

ERNST JOSEPHSON-ALBUM, Med inledande essay av AUGUST BRUNTIUS. Pris inb. 30 kr.

C. J. L. ALMQUIST, *Sju Songes*. Med Almquists musik harmoniserad af KNUT HÅKANSON. Illustrerad med träsnitt av SIGGE BERGSTROM. Pris inb. i praktband. 15 kr.

ES-SINDIBAD, SJOFARAREN och

ES-SINDIBAD, BÄRAREN. Efter Gustaf Thomées översättning av Tusen och en natt. Illustrerad av BERTIL LYBECK. Pris inb. 15 kr.

HERRGÅRDSLIV I BERGSLAGEN FÖR 70 ÅR SEDAN.

Dagboksanteckningar utgivna av SYSTER HELJKENSKJÖLD. Med porträtt och vyer. Pris 6 kr., inb. 8 kr.

ELLEN KEY, *Minnen av och om Emil Key*. Andra delen. Första avdelningen. Med porträtt. Pris 7.50; inb. 10 kr.

CARL GUSTAF von BRINKMAN. En ungdomsbiografi från vänskapssentimentalitetens tidevarv af fil. d:r **HILMA BORELIUS**. Pris 6.50, inb. 8.50.

AUGUST LINDBERG, *De första teaterminnena*. Med flera porträtt och vyer. Pris 4.75; inb. 6.50.

PRINSESSAN RADZIWIŁL, *Furstinnor* i röda korsets tecken. Med 19 porträtt av europeiska furstinnor. Pris 5.50, inb. 8 kr.

FRITZ WINHER, *Kroppsutbildningen som konst och plikt*. Med ett förord till den svenska upplagan av ANNA BEHLE. Med 60 helsidesbilder. Pris 8 kr., inb. 10 kr.

C. A. EHRENSVARDS BREV, utgivna af fil. d:r GUNHILD BERGH. Med cirka 200 teckningar av Ehrensvarð. Pris 12 kr., inb. 15 kr.

M. J. CRUSENSTOLPE, *Morianen*. Ny uppl. med illustr. efter samtida gravrör och porträtt. 2 delar inb. å 9 kr.

SELMA LAGERLÖF, *Gösta Berlings saga*. Med illustr. av Georg Pauli. Ny uppl. 10 kr., inb. 13.50.

SAMFUNDET DE NIOS ÅRS-BOK, *Vår tid*. Med bidrag av Selma Lagerlöf, Ellen Key, Ernst Didring, Hilma Angered Strandberg, Anders Osterling m. fl. samt ett ljustyck efter en av Prins Eugéns senaste målningar, en originalteckning av Ernst Norlind och flera porträtt. 10 kr.

GUSTAF BOLINDER, *Det tropiska snöfjällets indianer*. Rikt illustr. 7.50; inb. 10 kr.

OSSIAN ELGSTROM, *Moderna eskimåer*. Skildringar från en resa 1915. Rikt illustr. 15 kr.; inb. 18 kr.

"Höstens mest smälustiga förströelsebok är

**VÅR
SMEKMÅNAD**

av **"James James"**, skriver *Fredrik Vetterlund* i Aftonbladet. "Slikt engelskt skämtlygne är inte banalt, som våra flesta hemmagjorda s. k. humoresker; det har något af Pucks graciösa lätthet."

Pris 2: 75.

Stockholm, Fahlerantz & Co.

CARL DEFGIÖV

FLORODOL-TVÅLEN

är barnens förtjusning.

Använd Florodol-Tvålen vid tvättning av de små. Den bevarar och stärker deras fina hud och rosiga hy.

Vinstvärde:
Kr. 115,000

Scout-Lotteriet

Var 7:de lott vinner.
Pris 2 kr. pr lott.

Högsta vinst: Jordbruksegendom, Kr. 8.000, efter vinnarens eget val.

I. Å egendomen MÅLSÅKER på Selaön i Mälaren nära Stallarhoimen: a) 13 tld prima åker à 400 kronor, kr. 5,200; 28 tld skogsmark, kr. 2,800.
b) **Vid Näsbyviken:** 15 tld åker à 400 kr., kr. 6,000; 20 tld öarna Lindön, Haggsholmen och Skarpen à 100 kr., kr. 2,000.
c) **Å Ullsta gårde:** 16 tld åker à 350 kr., kr. 5,600; 24 tld skogsmark med skog t. o. m. 8" à 100 kr., kr. 2,400.

II. Å VEDA gård i Argarns socken: 20 tld åker à 300 kr., kr. 6,000; 30 tld skogsmark med skog t. o. m. 8" à 67 kr., kr. 2,000.
III. Å RICKEBASTA gård, 4 km. från Knivsta station: 18 tld åker à 350 kr., kr. 6,300; 17 tld skogsmark med all därpå växande skog à 100 kr., kr. 1,700.
IV. Å MÖLNBO gård v. Mölnbo station: 18 tld åker à 350 kr., kr. 6,300; 20 tld skogsmark med skog t. o. m. 10" à 85 kr., kr. 1,700.

V. Å egendomen BRÄKENTORP i Kronobergs län en mil från Ljungby köping: 10 tld åker à 300 kr., kr. 3,000; 25 tld skogsmark med därpå växande skog à 100 kr., kr. 2,500; 1 bostadshus och 1 laugård, äldre, kr. 2,500.
VI. Å egendomen SYRSERUM i Tuna socken, Kalmar län: 15 tld åker à 400 kr., kr. 6,000; 20 tld skogsmark med all därpå växande skog à 100 kr., kr. 2,000.

2 vinsten Villa i skärgården om 5 um och kök, fri och egen grund. Tomt 27,844 kvf. **Kr. 7,000** **3 vinsten** Motorbåt, 8 m. lång, av furu o. ek m. salongsruff och 10 hkr. Tellusmotor **Kr. 5,000**
4 vinsten Matsalsmöbel..... **Kr. 4,500** **6 vinsten** Herrumsmöbel **Kr. 4,000** **8 vinsten** Vardagsmöbel..... **Kr. 2,530**
5 vinsten Tvåsitsig Automobil Argo .. **Kr. 4,500** **7 vinsten** Sängkammarmöbel..... **Kr. 3,390** **9 vinsten** Segelbåt **Kr. 1,250**

En vinst: Passagerarflygning med aeroplan från Södertälje: En vinst: TURISTRESA å 600 kr. efter eget val jämte bevis om flygmaskinsverkstäder. (Förbehåll att vinnaren är svensk medborgare.) fri, vistelse å båt, hotell eller pensionat under tiden för resan.

Lotter expedieras mot insändande av rekvisition, helst å brevkort, varvid tillkommer porto och kostnad för dragningslista, utan förskottslikvid till **SCOUTLOTTERIET, Södra Blasieholmshamnen 2, Stockholm. Vinstutställning Regeringsgatan 9.**

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta afskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

UNG FLICKA, kunnig i matl. erhåller plats genast på herrgård. Sv. till fru S. Pratt, Sjöbo, Sjöbo.

FRISK OCH BÄTTRE flicka något kunnig i sömn., åtm. lagning, får plats att hjälpa till med 4 barn, ålder 6-1 1/2 år till 15 dec. Sv. m. betyg, lönepret. o. foto till »Småland», Iduns exp. I GODT HEM, egendom, närheten af Sthlm, får 15 jan. undervisn.-van musikalsk lärarinna plats att läsa 5-te kl. kurser med en flicka. Vid. Nya Inack-byrdn, Jvk bsg 24. Sthlm.

UNDERVISNINGSVAN LÄRARINNA sökes för vårterminen 1917 att läsa med en gosse 3:e förbered. Sökande bör vara frisk, hurtig och energisk, ha intresse för sitt kall, samt kunna roa och vinna sin elev. Sv. m. betyg, foto och lönepret., ställas till »0 januari 1917», Iduns exp. FÖR EN FRISK och duktig bättre flicka, som tillsammans med husmodern är villig att deltaga i alla hemmets sysslor, erbjudes verkligt god plats i liten familj på landet. Företräde lämnas den som är kunnig och mycket intresserad af husligt arbete. Svar till »Ordning», Hvetlanda p. r.

LÄRARINNA, FRISK, ENERGI, undervisningsv. sökes till 10 jan. för 2 fl. II kl. kurs, o. 2 pojke till I kl. högre allm. läroverk, med profn. i vår. Endast å fullt komp. o. ej för ung refl. Uppgif. ref. o. pret. till Hallfreda Gärd, Syllaste, Gottland.

HUSFÖREST. omkr. 30 år hälst musik. o. intell., får plats i ungdomhem i Gbg. Jungfru finnes. Svar t. »17 Göteborg, p. r. med lönepr. o. foto, som åters.

REPRESENTATIV VÄRDINNA, skicklig i allt vad som hör till ett värdadt hem där husmor saknas, språkkunnig, fint bildad, hälst musikalsk, sällskaplig och med friskt humör får varaktig plats i Stockholm. Sv. med betyg o. ref. till »Behaglig plats» Svenska Telegrambyrdn Stockholm f. v. b.

GLADLYNT, HURLIG ANSPRÄKSL. flicka utan pret. på nöjen, fullt kunnig i enkl. matlag. och sömndar får god plats i enkl. godt hem att såsom familjemedl. delt. i alla hemmets syssl., jungfru finnes. Lön 20 kr. Sv. m. rek. o. foto till »Liten familj», p. r. Uppsala.

Enkl. ansprakslos bättre flicka, som vill vara behjälplig med alla i ett hem förekommande göromål samt biträda med barnen erhåller genast plats i landsortstad i södra Sverige. Jungfru finnes. Svar, åtföljda af betyg, afskrifter, rekommendationer och lönepretentioner, till »Familjemedlem», under adress S. Gumaelli Annonshyrå, Stockholm, f. v. b.

Föreståndarinnebefattningen
vid statsmedel understödda landthushållsskolan å Strömsör i Nordmalings socken af Västerbottens län kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas den 1 januari 1917.
Löneformåner: 1,000 kr. pr år, fri möblerad bostad bestående af 2 rum med värme och lyse samt fri kost vid elevernas bord.
Sökande skall vara kompetent att meddela undervisning i alla vid landthushållsskolan förekommande ämnen.
Med befattningen följer rätt till en månads semester hvarje år med ömsesidig skyldighet för föreståndarinne och lärarinna att vikariera för hvarandra.
Ansökan, åtföljd af afskrifter af examens-, tjänstgörings- samt frejd- och läkarebetyg, skall ingifvas före 20 december 1916 till styrelsen för Strömsörns landthushållsskola under adress: Nordmaling, Nordmaling den 28 november 1916. STYRELSEN.

En biträdande föreståndarinnebefattning samt trenne översköterskeplatser

vid Vadstena hospital och asyl kungöres härmed till ansökan lediga. Löneformåner: 600.— kr. och 500.— kr. resp. tjänstekläder, 1:a klassens kost och tvätt jämte ålderstillägg efter 2, 5 och 10 års tjänst med resp. 10, 20 och 40 % af begynnelselönen. Ansökningar insändas till Överläkaren före den 13 nästkommande december.

Trädgårdslärlarinna

sökes för Vackstanäs Hemskola för tiden 15 mars—15 sept. Begynnelselönen 70 kr. pr mån. och allt fritt. Ansökn. ställas till skolans styrelse insändes före d. 1 jan. till Föreståndarinna Ester Alde, Vackstanäs, Tvetaberg.

Platser vid fattigvården i Kiruna.

Föreståndare- eller föreståndarinnebefattning.

Vid barnhemmet i Kiruna, Norrbottens län, kungöres härmed till ansökan ledig föreståndare- eller föreståndarinnebefattningen att tillträdas helst 1 januari 1917 eller i annat fall fortast möjligt.
Barnhemmet är modernt inrättat med centraluppvärmning, elektrisk belysning, varm- och kallvattenledningar m. m.
Föreståndarebefattningen: Föreståndaren skall vara gift och hans hustru åga kvalifikationer att såsom husmoder förestå dels barnhemmet för 50 barn, dels ett därmed förenadt spädbarnshem för 6 mödrar med barn. Föreståndaren skall hafva tillsyn öfver gossarnas fostran samt därjämte öfver det nyinrättade ålderdoms- och sjukhemmet och biträda styrelsen vid tillsynen öfver den yttre fattigvården i Kiruna. Icke blott anstaltsvana utan även insikt i den yttre fattigvården erfordras.

Föreståndarinnebefattningen: Föreståndarinna bör hälst vara kunnig i sjukvård samt åga erfarenhet inom barnhemsarbetet jämte spädbarnsvård.
Löneformåner: Föreståndare jämte husmoder tillsammans 2,400 kr. pr år, fri bostad, fritt vivre, fri läkarevård och medicin.
Föreståndarinna: 1,000 kr. pr år, fri bostad, fritt vivre, fri läkarevård o. medicin. För var och en 1 månads semester och 3 månaders uppsägningstid.

Ansökningshandlingar åtföljda af läkareintyg insändas till undertecknad fattigvårdsstyrelse, adr.: Kiruna, senast den 15 nästkommande december. Närmare upplysningar erhållas af styrelsens ordförande samt af Sv. Fattigvårdsförbundet, Stockholm.
Kiruna den 10 november 1916.
Jukkasjärvi sockens Fattigvårdsstyrelse.

Kokerskeplatsen

vid Barnhemmet i Kiruna, Norrbottens län, kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas den 1 nästkommande januari.
Hemmet, med plats för 50 barn, är modernt inrättat med centraluppvärmning, elektrisk belysning, varm- och kallvattenledningar m. m.
Kokerskan skall åga kvalifikationer att leda de större flickorna i matlagning och andra hushållsgöromål samt åga sådan karaktär och lynne, att hon kan umgås med barnen och inverka uppfostrande på dem.
Löneformåner: 30 kronor pr månad jämte fri bostad, läkarevård och medicin, fritt vivre m. m. Tre veckors semester. Två månaders uppsägningstid.
Ansökningshandlingar åtföljda af läkareintyg, insändas till undertecknad fattigvårdsstyrelse, adr. Kiruna, senast den 15 nästkommande dec. Närmare upplysningar erhållas af styrelsens ordförande samt af Sv. Fattigvårdsförbundet i Stockholm.
Kiruna den 10 november 1916.
Jukkasjärvi Sockens Fattigvårdsstyrelse.

Husmodersplatsen

vid nyinrättade Alderdoms- och Sjukhemmet i Kiruna kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas den 1 januari 1917.
Löneformåner: 800 kr. pr år jämte vanliga naturaförmåner.
Ansökningshandlingar, åtföljda af läkareintyg insändas till undertecknad fattigvårdsstyrelse, adr. Kiruna, senast den 10 december 1916.
Närmare upplysningar lämnas på begäran af ordföranden.
Kiruna den 3 november 1916.
Jukkasjärvi Sockens Fattigvårdsstyrelse.

Kokerskeplatsen

vid nyinrättade Alderdoms- och Sjukhemmet i Kiruna kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas den 1 nästkommande januari.
Löneformåner: 800 kr. pr år jämte vanliga naturaförmåner.
Ansökningshandlingar, åtföljda af läkareintyg, insändas till undertecknad fattigvårdsstyrelse, adr. Kiruna, senast den 10 december 1916.
Närmare upplysningar lämnas på begäran af ordföranden.
Kiruna den 3 november 1916.
Jukkasjärvi Sockens Fattigvårdsstyrelse.

Vikariat

för lärarinnebefattningen vid Strömsörns landthushållsskola i Nordmalings socken af Västerbottens län under instundande kurs 15 jan.—8 maj 1917 kungöres till ansökan ledig.
Löneformåner: 250 kr. i fri möblerad bostad med värme o. lyse samt fri kost.
Ansökan skall ingifvas före 20 dec. 1916 till styrelsen för Strömsörns landthushållsskola, adress: Nordmaling, samt åtföljas af examens-, tjänstgörings- och frejdbetyg.
Nordmaling 28 nov. 1916.

PLATSSÖKANDE

UNG, ELEMENTARBILDAD FLICKA önskar plats i familj omkr. 1 febr. att hjälpa till med hemmets sysslor. Genomgått kurs i husmodersskola. Familjemedlem. Sv. till »18 år», Malmberget p. r.

BILDAD KVNNL. SJUKG. van vid sjukv., praktisk o. ordentl. önsk. pl. nu el. på nyåret i god fam. el. hos ensam person. Delt. gärna i alla husl. sysslor. Sv. till »Arbete önskas», Postkont. Vasag., Göteborg.

UNG, BÄTTRE, BETALANDE flicka önskar strax efter jul komma i godt och vänligt hem som familjemedlem på kortare tid. Tacks. för sv. till »A. 1916», Broby.

KVNNLIG GYMNASIADIREKTÖR, kunnig i sjukvård, önskar anställning som biträde åt läkare el. i familj. Goda ref. Sv. till »1917», Iduns exp. f. v. b.

LÄRARINNA, 32 år, söker under julferien plats i familj eller hos ensam intelligent äldre dam, gärna sjuklig, tiden 1 jan.—14 febr. Sv. emotes tacks. till »32 år», Iduns redaktion f. v. b.

LANDTRUKAREDDOTTER från godt hem önskar plats 15 jan. el. 1 febr. i familj som husmoders hjälp eller där barn finns. Kunnig i enkl. matlagning, sömndar samt handarb. Något musk. Lön önskv. Sv. till »Familjemedlem 1917», Oskarshamn poste restante.

EN BÄTTRE FLICKA, som genomgått 1-årig kurs vid Uppsala hushållsskola med goda betyg söker plats från den 15 jan. eller 1 febr. 1917 som vikarie för någon hushållsfröken, som önskar ledighet under några månader. Sv. torde sändas till »Vikarie», Kristdala p. r.

20-ÅRS FLICKA önskar plats i trellig familj att som familjemedlem mot fritt vivre deltaga i husliga sysslor. Kunnig i handarbete och barnvård. Sv. till »Dalkulla 1 febr. 1917», Iduns exp. f. v. b.

UNG, BÄTTRE Värmländska önskar plats i bättre familj omkr. den 15 jan. 1917. är kunnig i allt hvad som förekommer i ett hem, dessutom äfven kunnig i sömndar samt handarbeten. Sv. till »E. S.», Postfack nr 1, Alster.

SKOLKÖKS-LÄRARINNA

van vid landthushåll söker plats. Sv. till »N. 16», Sölvesborg p. r.

Examnerad sjuksköterska önskar plats hälst å landet eller lasarett. Tacks. för sv. under adress »Syster Maria», Öfre Majorsgatan 3 Göteborg.

Exam. sjukgymnast ung kvinnlig, som genomgått Stockholms Massage- och gymnastikinstitut med högsta betyg, önsk. plats i familj nu genast. Vill gärna anse som familjemedlem. Svar till »Gymnastik 1916», Svenska Telegrambyrdn, Malmö.

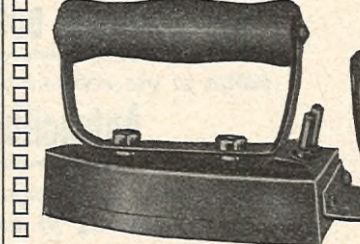
En 30-årig dam fullt hemma i hemmets alla göromål söker plats i litet hem där hjälpamma eller jungfru finnes kan äfven deltaga i skrifgöromål. Möbler till eget rum kan medtagas. Sv. märkt »W. 84», pr. Kristianstad.

INACKORDERINGAR.

TREFFLIG inackordering önskas i ett bättre hem, af en bildad flicka, där tillfälle till att lära konstväfnd finnes. Svar till »Nytt och Nöje», p. r. Engelholm.

I GODT HEM PÅ LANDET önskas en kamrat till 9-årig tös, som läser Ians kurs i elementarläroverk för flickor. God undervisning och tillsyn, starkande mat, tillfälle till sport. Inackorderingspris 80 kr. i månad. Svar till Fru O. O. Grangårde poste restante

VOLTA ELEKTRISKA VÄRMEAPPARATER

göra husmoderssysslan
:- lätt och angenäm :-

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA

ULVSUNDA PR STOCKHOLM

Besök vår utställning Birger Jarlsgatan 21.

UNG FÖRLOVAD FLICKA, önskar plats på nyår i liten familj som husmoders hjälp. Lön önskvärd. Sv. till »Familjemedlem», p. r. Filipstad.

UNG RYSK DAM med de bästa svenska rekommendationer, van att undervisa, skicklig pianist, som fullkomligt behärskar franska och tyska, önskar mot fritt vivre anställning i god familj. Svar under sign. »Z. D.», Allm. Tidn.-kontoret, Gust. Ad. Torg, Stockholm.

EX. BARNSKÖTERS KOR samt vana sjukv. dsbiträden kunna erhållas gen. Svenska Sjuksköterskebyrdn, Kungsgatan 21, tel. 144 35. Göteborg.

ANSPRÄKSLÖS, bättre flicka önskar plats hos ensam dam eller fam. Kunnig i enkl. matl. o. hattmont. Uträttar alla göromål. Små anspråk. Svar till: »15 december», p. r. Skara.

KINDERGARTENLÄRARINNA med praktik och goda betyg söker anställning, helst vid barnhem eller dylik anstalt. Svar till I. V. Alfdalen.

SOM HUSFÖRESTÄNDARINNA där husmoder saknas söker oberoende medelålders dam plats. Helst på Herregård i närheten af Stockholm. Rek. och foto sändes, om så önskas per omgående, under adr. Husföreståndarinna, Iduns Expedition, Stockholm f. v. b.

UNG, ELEMENTARBILDAD FLICKA önskar plats i välutuerad familj, där tjänare finns, att vara som husmoders hjälp och sällskap. Villig läsa läxor med mindre barn, om så fordras. Familjemedlem. Lön önskas. Tacksam för svar är Inga-Lisa, Hjorteds poststation, p. r.

Skolkökslärlarinna van vid landthushåll söker plats. Sv. till »N. 16», Sölvesborg p. r.

Examnerad sjuksköterska önskar plats hälst å landet eller lasarett. Tacks. för sv. under adress »Syster Maria», Öfre Majorsgatan 3 Göteborg.

Exam. sjukgymnast ung kvinnlig, som genomgått Stockholms Massage- och gymnastikinstitut med högsta betyg, önsk. plats i familj nu genast. Vill gärna anse som familjemedlem. Svar till »Gymnastik 1916», Svenska Telegrambyrdn, Malmö.

En 30-årig dam fullt hemma i hemmets alla göromål söker plats i litet hem där hjälpamma eller jungfru finnes kan äfven deltaga i skrifgöromål. Möbler till eget rum kan medtagas. Sv. märkt »W. 84», pr. Kristianstad.

TREFFLIG inackordering önskas i ett bättre hem, af en bildad flicka, där tillfälle till att lära konstväfnd finnes. Svar till »Nytt och Nöje», p. r. Engelholm.

I GODT HEM PÅ LANDET önskas en kamrat till 9-årig tös, som läser Ians kurs i elementarläroverk för flickor. God undervisning och tillsyn, starkande mat, tillfälle till sport. Inackorderingspris 80 kr. i månad. Svar till Fru O. O. Grangårde poste restante

Kontorsplats

sökes af ung dam, har vana vid skrifgöromål och kassa, gärna på landet. Deltager äfven i husliga syssl. om tiden så medger. Sv. till »Nyåret 1917», Iduns exp. f. v. b.

Gosse eller flicka

som kan tyska, önskas som sällskap af en 17 års gosse. Svar till »Nytt och nöje», Allm. Tidn. kont.

För den nyfödde.

Komplett utstyrelsel 3 omg. 18 plagg. Välsydt af utsl. bästa material. Särđ. praktisk. Föord. af läk. Pr kartong extra elegant 12 kr. Presentkartonger 14 kr. Sänglinne 6 kr. pr omg. Allt förstklassigt.
Fru Caspersson, 3 Järntorgsg., Örebro.

Brudutstyrlar

såväl enkla som finare, samt Dam- och Barnerudkläder ständigt på lager i
Helsingborgs Linneutstyrelseaffär, Malmö.
Rikstel. 48 12.

Babylådan

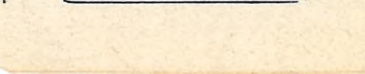
finn. fullständig utstyrelsel af 2 omgångar för späde barn, välsydt och af bästa kvalitet, pris 10 o. 15 kr. pr låda beroende på monter. Sandes mot efterkr. A. C. Cronquist & Son, Rikstel. 815. MALMÖ

För smättingarna!

Julsats nr I (4-5 år), nr II (6-8 år), hvardera å tio påbörjade arbeten. Pr sats 2:10 + frakt o. emball. 0:60.
Kindergarten, Strengnäs.

Turkiska badet

i Malmorgsbadet är öppet hvarje torsdag för damer. Yppersta medel för bibehållandet af smärt figur och fin hy. Badet är angenämnt, om Pman är flera i sällskap. Pris före kl. 12, kr. 1:50, efter kl. 12, kr. 1:75.

Doktor Bjerkes Ögonklinik
LINKÖPING.

Dr Heilmans
ELEKTROMEDICINSKA INSTITUT.
NERVSJUKDOMAR och REUMATISKA
AKOMOR.

Kungsporsplatsen 2. Göteborg.
Tel. 45 46.

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
R. T. 70 25. Stureg 62, Stockholm S. T. 8301.
För behandling af stödie- och rörelseorganens
skador, sjukdomar, deformiteter och
funktionsrubbingar.

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage
och Pedagogisk Gymnastik

medför enl. kungl. maj:ts medgifvande
samma komp. o. rättigheter som en kurs
vid Gymn. Central-Institutet.

Kursen 2-årig börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. Dr J. Arvedson:
adr. Odeng 1. Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

afsläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Nu kurs börjar den 14 sept.
Prosp gen **Kapten J. Thulin, LUND.**

Göteborgs Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börj. 12 Jan.
Begär utförligt prospekt!

ROYAL WINDSOR
Del berömda
hårstärkande vattnet.

Gifver grått hår dess ursprungliga färg.
Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af.
Märket grund. 1879. Beg. end. fl. med orden:
Royal Windsor Perfectionne. En alljämt
stig. försäljn. samt 30 års succés gar. Royal
Windsors verkan. Pris kr. 5.- + porto.
Nederlag: **Franska Parfymmagasinet,**
Hoflev. 21 Drottningg. 21, Sthlm.

Javana Lelu

det bästa medel för erhållande af
långa ögonfransar och tjocka ögonbryn.
Pris 6 kr. + porto.

Franska Parfymmagasinet,
Hofleverant. 21 Drottningg. 21, Sthlm.

Majorskan Edmanns
utsökta

Crème Idéale

är af kunnare ansedd som mest förskönande
och mest elegant. Bleker
frånkrän och leverfläckar, gör hyn
ungdomligt vacker.

Mot grått hår!

Härmed meddelas att det utmärkta
och så mycket efterfrågade hårvattnet
mot grått hår, som förhindrar
hårafall och fullständigt
borttager mjäll och som i
öfver 40 års tid förts i Fanny Gelins
Parfymmagasin, Malmstorgsgatan 5
Sthlm, numera fås under adr. Firma
Fanny Gelin, Norrviken, Rikst. 14.
Norrviken 14. Pris 5:50 fraktfritt.

Musikinstrument

Stor sortering af prima, väljusterade
stråk- och blåsinstrument.
Sextetter af förstklassig
böhmisk tillverkning. svensk modell,
till 375 och 500 kr. pr sextett.
Talapparater, ljudskifvor med
frälsningsarmestycken.
Orglar och pianon, bästa fabrikat.
Strängar och tillbehör till musikinstrument.

Teer.

Höga, rena kvaliteter. Berömda för
fin arom.

Tekn. art. med eget firmamärke:

Dentol,
förstklassigt antiseptiskt munvatten
och dito tandpasta.

Armétvål,

Fin, behagl., antiseptisk toalettvål.

Skokräm,

terpentinfri och fri från alla
för lädret skadliga ämnen.

Putspulver och putskräm,

bästa rengöringsmedel för metaller.

Illustr. varukatalog sändes på begäran
gratis och franko.

Frälsningsarméns Handelsdepartement,

Östermalmg. 24 & 26. Sthlm 5.
Telefoner: Riks. 85 81. Allm. 63 72.

Filial: S. Allég. 9, Göteborg. R. T. 73 76.

H.G. Söderbergs Import-AB
Prima Antracit

Hemköres till alla stadsdelar i poster om
minst 1 hl.

Telefoner namnanrop
"SÖDERBERGS KOLIMPORT".

Förutom
1:ma Engelsk och Tysk Antracit
tillåta vi oss rekommendera
Antracitbriketter
såsom synnerligen lämpliga för kamineldning
och eldning på galler i kakelugn.

JOH. LUNDSTRÖM & Co A.-B.
Riks- och Allm. Telefon: "LUNDSTRÖMS"

Strängnäs Hushållsskola.
12:te arbetsåret. Vårterminen börjar den 20 januari 1917. Grundlig och prakt.
undervisn. Skickliga lärarinnor. Prosp. och ref. gen. Fru M. Braune, Strängnäs.

Elfkullens Husmodersskola
börjar sin värkurs 15 jan. Undervisn. i fyra och enkl. matlagn., bakt. kon-
serv. väfnad och handarb. m. m. Hjälpension. Prosp. mot dubbelt porto.
Adr Jemshögsby.

Östana Hushållsskola. Gammalt historiskt herresäte beläget i
vacker trakt vid skog och sjö. 8 km. fr. Grenna, 2 km. fr. Förnäs järnvägsstation. Börjar 15 Januari 1917. Grundlig
undervisning i hushåll, handarbeten, innesömnad. enkl. klädsömnad m. m.
Prospekt hvori muntliga referenser finnas intagna, tillhandahållas och an-
mälningar mottagas af **Hulda Hansson, Östana, Förnäs.** Rikst. Grenna 8.

Göteborgs nya Husmodersskola
Södra Allégatan 2 A - Rikst. 106 24
Husmoderskurs på 1 termin för unga bildade flickor börjar d. 25 jan. 1917
Prospekt och upplysningar på begäran. **Elvira Friberg, Hildegard Friberg.**

Torshälls kvinnl. trädgårdsskola, Leksand
10:de kursen den 1 apr.-31 okt. 1917. Ett par stipendier utdelas. Prospekt
och ref. på begäran. **Lilje Landgren. Märta Philip.**

Nya och värdefulla böcker!

Frideborg.
Folkkalender för 1917. Redigerad av Komminister B. Wadström. 51:a årg. Kart. 1.25, klotb. 2 kr.

Korsblomman.
Kristlig kalender för 1917. Redigerad av Pastor Efr. Rang. 52:dra årg. Kart. 1.75, klotb. 2.25.

Varde ljus.
Svensk missionskalender för 1917. Redigerad av Missionsdirektorn Pastor Joh. Lindgren. 24:de årgången. Kart. 1.25.

Julgåvan.
Illustrerad jultidning för hemmet. Gediget innehåll. Fyra gratisplancher medfölja. Pris 1.25.

Julkärven.
Illustrerad jultidning för barn. Roande innehåll. Pris 20 öre.

Biblisk Ordbok.
Utarbetad av Teol. Dr Oscar Bensow. Häft. 5.-, klotb. 6.-.

Under korsels skugga.
Passionsbetraktelser av Kyrkoherde Fr. Hammarsten. Häft. 2.50, välskt band 3.50, klotb. 3.50.

Manande vittnesbörd.
Predikningar, uppsatser m. m. av Kontraktspresten Johannes Neander. Häft. 2.50, kart. 3.-, klotb. 3.50.

Låtom oss gå till Betlehem!
Juhälsning av Kyrkoherde Fr. Hammarsten. Häftad i vackert omslag 12 öre.

Riktlinjer.
för det kristna livet. Tio ungdomsföredrag av Elvira Boström. Häft. 1.-, kart. 1.30, klotb. 1.60.

I vårdagar.
Ungdomsföredrag av Kyrkoherde Fr. Hammarsten. Häft. 2.75, välskt band 3.25, klotb. 3.50.

Bibeln.
Den underbaraste bok i hela världen, huru den kommit till. Av Mildred Duff och Noel Hope. Illustrerad. Häft. 1.25, kart. 1.50, klotb. 2.-.

Vatten åt försmäktande.
och Rödakorståg. Häft. 1.- kart. 1.50. Häft. 50.

Pastor M. Hcis omvändelse.
av Mrs Howard Taylor. Bemyndigad översättning av Stina Sahlin. Häft. 75 öre.

Besläktade själar.
Bilder från Indiens kvinnovärld av Anna Fröberg. Häft. 60, kart. 75.

Florence Nightingale.
Av Thyra Möller. Bemyndigad översättning av Bertha Haller. Häft. 35 öre.

Erfarenheter bland ryska krigsfångar i Tyskland.
Av Pastor N. Rudnitsky. Med ett 30-tal plancher från fångläger och Rödakorståg. Häft. 1.- kart. 1.25.

Guds fotspår i världskriget.
Brev till hemmet, dagboksblad och anteckningar av kristna soldater, samlade och utgivna av kyrkoherde Neuberger i Dresden och pastor Stange i Pulsnitz. Auktorsrad översättning från tyskan av pastor Gunnar Sjöfors. Häft. 2.50, kart. 3 kr., klotb. 3.25.

I andliga värider.
En diakonissas minnen och erfarenheter från mitten av förra århundradet Bearbetade av Fr. Hyländer. Häft. 75. kart. 1.-.

När jullusen brinna.
En julkob av Pehr Johansson. Berättelser. Häft. 1.25, kart. 1.50, klotb. 1.75.

Paul Gerhardt.
En livsbild, den mognare ungdomen tillägnad av F. W. Sommerlad. Häft. 75, kart. 1.-.

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition - Stockholm 3.

Under December månad hava vi i likhet med föregående år en särskild avdelning för

Billiga LEKSAKER

18 Regeringsgatan 18

OBS! Inköpare av leksaker för barnhem, basarer el. d. erhålla före den 10 Dec. en rabatt av 10 % å våra förut kända ytterst låga priser, då inköp sker för minst Kr. 20.--.

Vi föra i lager en mångfald artiklar till pris Kr. 0.10, 0.12, 0.15, 0.20, 0.25 pr styck.

A/B M. BENDIX.

18 REGERINGSGATAN, STOCKHOLM.

Försäljningslokalen öppen till kl. 8 e. m., lördagar kl. 9 e. m.

MÄRKET MARKATTAN

"Ett glänsande resultat"
(HOS ALLA HANDLANDE)

Sunlight Söptvål Aktiebolag
Göteborg

Praktiska skolan i Södertälje
Ekdahlsgratan 13
börjar ny kurs 30 januari. Grundlig och praktisk undervisning i allt husligt arbete. Helinackordering kan erhållas vid skolan. Soliga vackra rum. Endast friska och verkligt intresserade elever antagas. Referenser: Fröken A. Klingens jerna, Södertälje, Rektör Ax. Falk, Södertälje, Dr Rurik Holm, Näs, Floda st. Prospekt tillhandahålles mot porto.

Anna Björkman,
ex. handarbetslärarinna.

Rosa Mutén,
ex. skolkökslärarinna.

SKULLE NÅGON godhetsfullt vilja upplysa mig om hvar jag kunde få köpa en i början af 1890-talet på svenska utgifven bok, Lycka, af prof. O. Hilty, hvilken numera är utgången ur bokhandeln. Bibliofil.

Crème Laïs
gifver bysten form och fasthet, innehåller inga för kroppen skadliga ämnen. Massagebeskrifning medföljer. Pris 10 kr. Försändes diskret.

MARIA ENQUIST,
Exam. Sjukgymnast.
Institut för skönhetsvård & Plastiska Operationer.
Stockholm, Biblioteksgat. 6-8.
A. T. 226 62. R. T. 160 68

Skånska Handelsbanken.
Fonder 21,850,000 kronor.
Stockholmskontor: Arsenalagat. 9.
Filialer: Södermalmstorg 8.
Sturegatan 32.

Uthyr kassafack.
Emottager värdehandlingar i öppet eller slutet förvar.
Fondafdelning. Kassafack.

Idun utgifves denna vecka i A och B.

Wilhelmssons Boktr. A.-B., Stockholm 1916.